

Gemeente
Amsterdam

Iedereen doet mee in Amsterdam!

Voortgangsrapportage toegankelijkheid 2018

De visie van Amsterdam

Iedereen die dat wil, kan meedoen in Amsterdam!

Dat betekent:

- Minder fysieke drempels in de stad
- Mensen met een beperking praten mee over het beleid
- Er is meer bewustwording in de stad over de inclusie van mensen met een beperking
- Mensen met een beperking kunnen meedoen bij activiteiten en sport in de buurt
- Meer gelijke kansen op werk voor mensen met een arbeidsbeperking
- Informatie is voor iedereen toegankelijk
- Mensen met een beperking kunnen zo veel mogelijk zelfstandig met het openbaar vervoer reizen
- Mensen met een beperking hebben voldoende mogelijkheid om zelfstandig te wonen.

Om wie gaat het?

Een aanzienlijk deel van de Amsterdamse bevolking heeft een vorm van een beperking.

Uit de rapportage *Gezondheid in Beeld* uit 2016 van de GGD blijkt dat:

- 14% (93.000) van de Amsterdammers een lichamelijke beperking heeft (horen, zien, bewegen)
- 42% (263.000) heeft een of meer chronische ziekten
- 8% (52.000) heeft ernstige psychische klachten
- 15% (100.000) heeft een (licht) verstandelijk beperking/laag IQ

De drie meest gerapporteerde chronische ziekten in Amsterdam zijn hoge bloeddruk (12%), gewrichtsslijtage (9%) en ernstige aandoeningen van nek, schouder, elleboog, pols en hand (8%).

Bron: *Gezondheid in Beeld* uit 2016, GGD

Inhoud

1	Inleiding	5	2.6	Verkeer en vervoer	15
1.1	Iedereen doet mee in Amsterdam!	5	2.6.1	Onderzoek zebrapaden	15
1.2	VN-verdrag Handicap	5	2.6.2	Fietsparkeren	16
1.3	Lokale inclusie agenda	6			
2	De resultaten, plannen en ambities	7	2.7	Openbaar vervoer	16
2.1	Bewustwording en communicatie	7	2.7.1	Openbaar vervoer	16
2.1.1	De stedelijke bijeenkomst in de Week van toegankelijkheid 2017	7	2.7.2	Programma Doelgroepenvervoer	17
2.1.2	Campagne 'Iedereen doet mee in Amsterdam'	8	2.8	Wonen	18
2.1.3	Het recht op gelijke behandeling en meldingen van discriminatie	9	2.8.1	Verhuisregelingen	18
2.2	Kennisdelen en leren van andere gemeenten	10	2.8.2	Verhogen leeftijdsgrens van seniorenwoningen van 55 jaar naar 65 jaar	19
2.2.1	VNG: Netwerk voor gemeenten die voorop lopen, maar er nog niet zijn	10	2.8.3	Nieuwbouw	19
2.3	Informatie en communicatie	10	2.8.4	Verbeteren toegankelijkheid van woningen in de bestaande stad	19
2.3.1	Dienstverlening	10	2.8.5	Rolstoelwoningen	19
2.3.2	Digitale toegankelijkheid	11	2.9	De gemeente als inclusieve organisatie	20
2.3.3	Inventarisatie en communicatie over de toegankelijkheid in Amsterdam	12	2.9.1	Extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking	20
2.4	Toegankelijke kieslokalen	12	2.9.2	Verbeteren fysieke toegankelijkheid van gebouwen	20
2.5	Openbare ruimte	13	2.9.3	Informatie over fysieke toegankelijkheid	21
2.5.1	Checklist Toegankelijkheid	13	2.9.4	Veiligheid	21
2.5.2	Advisering planvorming	14	2.9.5	Bewustwording bij het beheer van gebouwen	21
2.5.3	Schouwen	14	2.10	Beeldvorming en begrip in de samenleving	21
2.5.4	Fysieke verbeteringen voor een toegankelijker openbare ruimte	14	2.10.1	Voorbeelden van aandacht voor de diversiteit in de Amsterdam	21
2.5.5	Toegankelijke openbare toiletten	15	2.11	Werk, Participatie, Inkomen en Armoede	22
2.5.6	Winkeltoegankelijkheid	15	2.11.1	Participatiewet	22
			2.11.2	Sociaal werk	24
			2.11.3	Banenafsprake	24
			2.11.4	Armoede: Regeling tegemoetkoming meerkosten (Rtm)	24

2.12	Zorg/Wmo	24
2.12.1	Age Friendly City (Ouderenvriendelijke stad)	25
2.12.2	Dementiezorg	25
2.12.3	Thuis in de wijk (GGZ/MOBW)	25
2.12.4	Brede aanpak voor Amsterdammers met een licht verstandelijke beperking	26
2.13	Jeugdzorg	28
2.14	Sport	29
2.14.1	Ambities voor toegankelijk sporten	30
2.15	De sociale basis in de wijk (stadsdelen)	30
2.15.1	Sociale toegankelijkheid	30
2.15.2	Fysieke toegankelijkheid in de stadsdelen	33
3	Overzicht afspraken, acties en doelen	35
4	Financiën	40
	Bijlagen	42

1. Inleiding

1.1 Iedereen doet mee in Amsterdam!

Het college van B&W wil het mogelijk maken dat iedereen in de stad, met en zonder beperking, elkaar kan ontmoeten en blijven tegen komen in de buurt, op school en bij de sportclub. We willen dat iedereen in Amsterdam zichzelf kan zijn en een plek heeft in onze stad. In het coalitieakkoord 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid' staat als ambitie benoemd dat de stad sociaal en fysiek toegankelijker wordt.

Het college van B&W vindt dat toegankelijkheid voor alle Amsterdammers het uitgangspunt is in Amsterdam. Bij het ontwikkelen van beleid en in de uitvoering moet met alle Amsterdammers, met en zonder beperkingen, rekening gehouden worden. Wanneer bij ontwikkeling van beleid en projecten vanaf het begin de digitale, sociale en fysieke toegankelijkheid voor alle Amsterdammers wordt meegenomen, zijn er minder aanpassingen achteraf nodig en worden eventueel gemaakte kosten vaak weer terugverdiend. Dit wordt ook wel inclusief ontwerpen genoemd. Op veel terreinen ontwerpt men al inclusief. Zo geven we de openbare ruimte zo toegankelijk mogelijk vorm. En worden nieuwbouw huurwoningen zoveel mogelijk aanpasbaar gebouwd. Dat doen we omdat we willen dat de groter wordende groep ouderen en mensen met een beperking langer zelfstandig kunnen blijven wonen in Amsterdam.

Mensen met een beperking

Sommigen mensen hebben een zichtbare beperking, zoals iemand in een rolstoel of iemand met een blinden-geleidehond of taststok. Er zijn ook veel mensen met onzichtbare beperkingen of een chronische ziekte. Denk aan mensen met een licht verstandelijke beperking, dyslexie of autisme. Voorbeelden van een chronische ziekte zijn bijvoorbeeld astma, reuma of epilepsie. In deze rapportage wordt vaak kortweg gesproken van mensen met een beperking. De term 'beperking' gebruiken we in deze rapportage als een verzamelnaam voor een groot aantal verschillende beperkingen en chronische ziekten die bij Amsterdammers voorkomen.

Dat het college van B&W toegankelijkheid en inclusief ontwerpen als uitgangspunten neemt, betekent niet dat alles in Amsterdam al voldoende toegankelijk is. We leven in een stad waarin veel oude wijken, straten en openbare gebouwen zijn. Mensen met een beperking ervaren in Amsterdam nog veel problemen en uitdagingen.

Amsterdam heeft een brede opgave om geleidelijke wijze de toegankelijkheid van de stad te verbeteren. Het uitgangspunt van het college van B&W is dat deze inzet zoveel mogelijk vanuit de reguliere werkzaamheden en binnen de eigen begroting gerealiseerd wordt. Bijvoorbeeld door bij geplande verbouwing van gebouwen van de gemeente of bij de herinrichting van de openbare ruimte de toegankelijkheid te verbeteren.

Om extra in te kunnen zetten op het verbeteren van de sociale en fysieke toegankelijkheid en het aanpakken van knelpunten heeft de gemeenteraad bij de Voorjaarsnota 2017 voor zowel 2017 als 2018 extra middelen toegekend van €2,5 miljoen per jaar. Bijlage 1 is een overzicht van de projecten en activiteiten waar dit extra geld aan is besteed. Het college heeft voor de bestuursperiode 2018-2022 in totaal € 3 miljoen ter beschikking gesteld voor een fonds toegankelijkheid. Voor de besteding van deze middelen is door het college een voorstel uitgewerkt dat eind 2018 in de raad vastgesteld wordt.

1.2 VN-verdrag Handicap

Niet alleen in Amsterdam, maar in heel Nederland wordt gewerkt aan de inclusie van mensen met een beperking. In 2016 is het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in werking getreden. Het VN-verdrag Handicap versterkt de positie van mensen met een beperking. Het gaat om zeer diverse mensenrechten zoals het recht op onderwijs, arbeid en deelname aan het cultureel leven.

Wat is inclusief ontwerpen?

Denk bijvoorbeeld aan het ontwerpen van een gebouw met een toilet waar iedereen naartoe kan. Dit is natuurlijk handig voor mensen in een rolstoel en voor mensen die een rollator gebruiken. Maar de extra ruimte is ook handig voor een moeder die haar kleine kinderen en een kinderwagen mee wil nemen naar het toilet. Een invalidetoilet is geen goed voorbeeld van een inclusief ontwerp, omdat het speciaal is ontworpen voor mensen met een beperking. Maar een toilet dat iedereen kan gebruiken is wel een mooi voorbeeld.

Kortweg noemen we in deze rapportage dit verdrag, net als het Rijk en het College voor de rechten van de mens: Het VN-verdrag Handicap. Het verdrag Handicap heeft een duidelijk einddoel: een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen. De overheid moet zorgen dat dit wordt gerealiseerd. Maar een inclusieve samenleving is niet in één dag bereikt en vraagt om een integrale aanpak en vergt de inzet van alle partijen in de samenleving. Een belangrijk uitgangspunt van het VN-verdrag Handicap is dat er nauw overleg is met mensen met een beperking en hun representatieve organisaties over de ontwikkeling van de wetgeving, het beleid en andere besluitvormingsprocessen rond zaken die betrekking hebben op mensen met een beperking.

Wet gelijke behandeling gehandicapten en chronisch zieken

Het Rijk moet de burgerlijke en politieke rechten uit het VN-verdrag Handicap direct in de praktijk brengen. Het Rijk heeft daarom in 2017 de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) aangepast. Deze wet regelt dat personen met een handicap of chronische ziekte net als ieder ander behandeld moeten worden en dat de verplichting om geleidelijk te werken aan algemene toegankelijkheid. In concrete situaties betekent dit dat eenvoudige en redelijke aanpassingen uitgevoerd moeten worden. Als na een goede afweging van de baten en lasten blijkt dat de aanpassing of voorziening een "onevenredige belasting" vormt, hoeft dit niet uitgevoerd te worden. Wel blijft het doel dat men per domein/sector streeft naar algemene toegankelijkheid. Hiermee regelt men via de wetgeving dat in Nederland toegankelijkheid de norm wordt.

De economische, sociale en culturele rechten van het VN-verdrag Handicap mag de overheid geleidelijk aan verwezenlijken. Het Rijk geeft in het Programma Onbeperkt Meedoen aan dat er Nederland al veel geregeld is, zodat mensen met een beperking kunnen meedoen. Maar veel mensen ervaren nog steeds drempels en belemmeringen in Nederland om mee te kunnen doen. Daarom wil het Rijk de komende jaren samen met gemeenten, ondernemers, werkgevers en mensen met een beperking merkbare verbeteringen realiseren (Zie www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/positie-mensen-met-een-beperking-verbeteren-vn-verdrag-handicap).

1.3 Lokale inclusie agenda

Gemeenten hebben een belangrijke rol in de uitvoering van het VN-verdrag Handicap, omdat zij veel taken en verantwoordelijkheden hebben. De gemeente is verplicht om één integraal plan op te stellen voor hoe de gemeenteraad in de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet uitvoering geeft aan het VN-verdrag Handicap. Dit wordt ook wel een lokale inclusie agenda genoemd. Bij het opstellen van dit integrale plan moeten mensen met een beperking zelf en hun vertegenwoordigende organisaties worden betrokken.

De ambitie van het college om de stad sociaal en fysiek toegankelijker te maken vergt de komende jaren nog veel inzet en vraagt de samenwerking van vele partijen in de stad. In het coalitieakkoord staat dat in Amsterdam ervaringsdeskundigen worden betrokken bij het formuleren en uitvoeren van beleid. Bij een onderwerp als inclusie, die veel inzet vergt op het gebied van sociale fysieke en digitale toegankelijkheid, vindt het college de samenwerking met de mensen waar het over gaat en hun vertegenwoordigers belangrijk. Het college ziet dat er een grote betrokkenheid is bij ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers bij vele beleidsplannen en onderwerpen in de stad. Momenteel wordt samen met de VNG, lokale en landelijke belangenbehartigers en betrokkenen een handreiking gemaakt hoe een lokale inclusie agenda voor Amsterdam opgezet kan worden. Het college ziet de voortgangsrapportage toegankelijkheid 2018 als een overzicht van de inzet van de gemeente. Dit overzicht met diverse onderwerpen kan als concrete input gebruikt worden voor het overleg met de doelgroep en haar vertegenwoordigers over de Amsterdamse Inclusie Agenda.

Inclusie gaat over het meedoen en erbij horen van iedereen in de samenleving, met of zonder beperking. Toegankelijkheid is een belangrijke voorwaarde voor inclusie.

2. De resultaten, plannen en ambities

De gemeente werkt al jaren aan het verbeteren van de sociale en fysieke toegankelijkheid van de stad. Het college heeft toegezegd elk jaar de gemeenteraad te informeren over wat er speelt aan toegankelijkheidsvraagstukken en ambities. De voortgangsrapportage toegankelijkheid is bedoeld als levend document, dat jaarlijks wordt herzien. Nieuwe ambities (van gemeenteraad of wethouders) of toekomstige verplichtingen die voortkomen uit de verdere implementatie van het VN-verdrag Handicap die in werking is getreden op 14 juli 2016 kunnen jaarlijks worden toegevoegd. Afgeronde projecten kunnen worden verwijderd. De voortgangsrapportage is geen beleidskader, of bevat geen nieuw vast te stellen beleid voor de gemeenteraad. In de voortgangsrapportage 2018 kan men lezen waar in de stad aan wordt gewerkt om de toegankelijkheid van Amsterdam te verbeteren.

2.1 Bewustwording en communicatie

We willen dat iedereen in Amsterdam mee kan doen en mee kan praten. Bewustwording over de drempels en knelpunten die mensen hierbij ervaren is een belangrijk eerste stap. Zo ontstaat er meer begrip onder Amsterdammers en wordt er meer rekening gehouden met de grote diversiteit onder de inwoners, met en zonder beperking.

In 2017 is op verschillende manieren landelijk aandacht gevraagd voor toegankelijkheid en inclusie. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de landelijke campagne 'Meedoen met een handicap' gehouden. Elk jaar wordt er in oktober een week van toegankelijkheid georganiseerd door Ieder(in), het landelijk netwerk van mensen met een beperking of chronische ziekte. In 2017 heeft de gemeente Amsterdam lokaal aandacht gevraagd voor het VN-verdrag Handicap. Zo heeft de gemeente samen met belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen voor het eerst een stedelijke bijeenkomst gehouden in de week van toegankelijkheid. In dezelfde periode zijn er een aantal nieuwsbrieven vanuit de gemeente over dit thema verstuurd. Een voorbeeld is een speciale editie van de nieuwsbrief

"Wegwijs in de Wmo", over het VN-verdrag Handicap. Deze nieuwsbrief wordt gemaild aan alle wijkzorgpartners, zowel professionals als vrijwilligers. In de nieuwsbrief Diversiteit van december 2017 heeft een verslag gestaan van de stedelijke bijeenkomst Stad zonder grenzen. Op de website www.amsterdam.nl is in 2017 een interview met een rolstoelgebruiker geplaatst over uitgaan in Amsterdam genaamd "Amsterdamse kroegjes op rolletjes."

De gemeente informeert (horeca)ondernemers actief over toegankelijkheid, via de website en via nieuwsbrieven. Zo is er begin 2018 op de website van de gemeente Amsterdam specifieke informatie geplaatst over het VN-verdrag Handicap en toegankelijkheid. Instellingen en ondernemers in Amsterdam worden door de gemeente gevraagd om helder te communiceren over de toegankelijkheid van hun locaties. Op deze manier kunnen mensen met een handicap van te voren opzoeken of een bezoek echt mogelijk is.

2.1.1 De stedelijke bijeenkomst in de Week van toegankelijkheid 2017

Tijdens de eerste stedelijke bijeenkomst op 3 oktober 2017 die is georganiseerd door de gemeente in samenwerking met Cliëntenbelang Amsterdam (CBA) en Pakhuis de Zwijger heeft CBA het "Manifest voor een inclusief Amsterdam" gepresenteerd. CBA is een onafhankelijke belangenbehartiger en is een vereniging met veel verschillende lid-organisaties (Zie www.clientenbelangamsterdam.nl/over-ons/vereniging/onze-lidorganisaties). Er waren op 3 oktober veel mensen vanuit de stedelijke en lokale organisaties uit de stadsdelen aanwezig.

De punten in het manifest zijn opgesteld op basis van meerdere werksessies georganiseerd door CBA met de achterban en met de doelgroep, zowel met ervaringsdeskundigen, belangenbehartigers, vrijwilligers als overige geïnteresseerden. Amsterdammers geven in het manifest aan wat inclusie voor hen betekent en waarmee de gemeente, mede-Amsterdammers, organisaties en bedrijven volgens hen de

komende periode aan de slag zouden moeten gaan. Op de bijeenkomst is nagedacht over ideeën en kansen hoe we op deze onderwerpen meer inclusie kunnen bereiken.

De vijf onderwerpen in het Manifest zijn:

1. Bewustwording en beeldvorming
2. Informatie en communicatie
3. Inclusieve evenementen, cultuur en horeca
4. Mobiliteit en toegankelijkheid
5. Eerlijke kansen op de arbeidsmarkt

Presentatie van het manifest voor inclusie

Deze onderwerpen sluiten goed aan op waar de gemeente in het kader van inclusie en toegankelijkheid mee bezig is:

1. Bewustwording en Beeldvorming: In de week van toegankelijkheid in oktober 2018 wordt een tweede stedelijke bijeenkomst georganiseerd in samenwerking met CBA. Dit is tevens de startperiode van een stedelijke communicatiecampagne.
2. Informatie en Communicatie: de gemeente wil begrijpelijker schrijven voor mensen die laag geletterd zijn of een lager cognitief

vermogen hebben. De gemeente biedt toegankelijke digitale dienstverlening voor iedereen en zorgt dat dienstverlening ook toegankelijk blijft voor mensen die minder goed meekunnen in de digitale wereld.

3. Inclusieve evenementen, cultuur en horeca: Er is in Amsterdam de afgelopen periode meer aandacht voor de toegankelijkheid van evenementen en locaties. Helaas is de toegankelijkheid nog lang niet overal op orde. De toegankelijkheid van culturele instellingen en bibliotheken wordt in opdracht van de gemeente in kaart gebracht. Daarnaast wordt in overleg met ervaringsdeskundigen, vertegenwoordigers van mensen met een beperking en de evenementensector een plan opgesteld om de toegankelijkheid van evenementen te verbeteren.
4. Mobiliteit en toegankelijkheid: Om de mobiliteit van mensen met een beperking te verbeteren heeft het programma Doelgroepenvervoer ingezet op een toegankelijker OV. Op het gebied van sociale en fysieke toegankelijkheid heeft de gemeente in 2017 veel extra geïnvesteerd. (Zie ook het overzicht in de bijlagen).
5. Eerlijke kansen op de arbeidsmarkt: de gemeente stelt banenplannen op voor groepen met minder kans op de arbeidsmarkt, zoals jongeren met migratieachtergrond, statushouders, mensen met een arbeidsbeperking.

Over al deze onderwerpen leest u meer in deze rapportage.

2.1.2 Campagne 'Iedereen doet mee in Amsterdam'

Ondanks de verschillende nieuwsbrieven van de gemeente, de stedelijke bijeenkomst en een landelijke campagne van het Rijk is de lokale bekendheid met het VN-verdrag Handicap en het bewustzijn over de positie van mensen met een beperking nog niet overal even groot. Eind 2016 is motie 1252 van de leden Kaya en Vroege inzake de Begroting 2017 (Samen werken aan toegankelijk Amsterdam) aangenomen. Deze motie vraagt het college te onderzoeken hoe Amsterdammers meer bewust gemaakt kunnen worden van het toegankelijk houden van de openbare ruimte voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld met een campagne. Belangenbehartigers en de doelgroep hebben de gemeente ook gevraagd om extra inzet van de gemeente op het gebied van bewustwording.

De gemeente voert in 2018 een bredere bewustwordingscampagne uit. De start vindt plaats tijdens de Week van toegankelijkheid van 1 tot en met 6 oktober. De landelijke week heeft als thema 'Lekker Vrij! Doen wat je zelf wilt.' De campagne duurt ongeveer twee maanden. Onderdeel van de campagne zijn onder andere een informatieve website, artikelen in verschillende kranten, video's op At5 en sociale media en zogenaamde green graffiti in de openbare ruimte. Zie voor meer informatie en de video's: www.amsterdam.nl/iedereen-doet-mee.

Eén van de doelen van de campagne is dat mensen met een beperking in Amsterdam niet vergeten worden als medebewoners en medegebruikers van de stad. De bewustwordingscampagne wordt door de gemeente in samenwerking met Cliëntenbelang Amsterdam en ervaringsdeskundigen opgesteld. Voor de campagne zijn middelen toegekend uit de extra middelen die voor 2018 door de gemeenteraad ter beschikking zijn gesteld. De campagne is positief ontvangend door zowel de doelgroep als de gewone Amsterdammer. De gemeente wil de campagne in 2019 voortzetten.

2.1.3 Het recht op gelijke behandeling en meldingen van discriminatie

Het college schrijft in het coalitieakkoord "We bestrijden iedere vorm van racisme, discriminatie en intolerantie." Discriminatie is het anders behandelen, achterstellen of uitsluiten van mensen, bijvoorbeeld vanwege een beperking.

In Amsterdam heeft het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA) de wettelijke taak om klachten te registreren en cijfers en analyses in de openbaarheid te brengen. Daarnaast geeft het MDRA onafhankelijke bijstand aan personen bij de afwikkeling van hun klacht. Klachten worden geregistreerd op grond van beperking of chronische ziekte, wanneer het onderscheid gebaseerd is op de (veronderstelde) lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking van de melder. In het jaarverslag 2017 geeft de MDRA aan dat zij in Amsterdam 43 klachten heeft ontvangen over discriminatie op grond van een beperking of chronische ziekte. De meeste klachten gaan over onderwijs en collectieve voorzieningen (*Dit betreft klachten over niet-commerciële organisaties of overheidsinstanties zoals gemeentelijke diensten en voorzieningen, stadsdeelkantoren, en instanties op het gebied van sociale zekerheid of gezondheidszorg zoals bijvoorbeeld SVB, UWV, GGD, huisartsen, ziekenhuizen, bedrijfsartsen*). Een derde van de klachten die de MDRA ontvangt van mensen met een beperking of een chronische ziekte gaat over het uitsluiten van deze mensen bij een dienst of een voorziening.

CBA biedt ondersteuning bij het indienen van klachten van mensen met een beperking. CBA geeft op navraag aan dat zij in het afgelopen jaar slechts een aantal klachten hebben ontvangen van mensen met een beperking. Deze klachten gaan vooral over de ongelijke behandeling van mensen. Aanleiding is onder andere de recente wijzigingen in het openbaar vervoer stelsel in Amsterdam, waarbij vaker overgestapt moet worden en haltes in sommige gevallen verder uit elkaar liggen.

Ook op andere manieren krijgt de gemeente signalen over discriminatie binnen, bijvoorbeeld door nieuwsberichten in de media. In 2017 kwam een fastfood onderneming in Amsterdam in het nieuws. Zij hadden een hulphond geweigerd. De Wet gelijke behandelingen gehandicapten en chronisch zieken (Wgbh/cz) verbiedt het weigeren van hulphonden. (Hulphonden worden ook wel assistentiehonden of blindengeleidehonden genoemd). De gemeente heeft naar aanleiding van het incident in Amsterdam het verbod op weigeringen van hulphonden extra onder de aandacht gebracht bij lokale ondernemers.

2.2 Kennisdelen en leren van andere gemeenten

In andere gemeenten is ook kennis en ervaring op het gebied van toegankelijkheid. Amsterdam kan hiermee zijn voordeel doen. Amsterdam overlegt al enige tijd met de G4 gemeenten (Den Haag, Rotterdam, Utrecht, Amsterdam) over het VN-verdrag Handicap. Het overleg wordt altijd samen gevoerd met de lokale belangenbehartigers; vertegenwoordigers van Cliëntenbelang Amsterdam (CBA), Stichting Vooruit uit Den Haag, Brede Raad 010 en Solgu uit Utrecht.

2.2.1 VNG: Netwerk voor gemeenten die voorop lopen, maar er nog niet zijn

Amsterdam is vanaf juni 2018 deelnemer van het landelijke VNG-project "Iedereen doet mee." Dit project loopt tot medio 2020 en zorgt ervoor dat 25 gemeenten van elkaars ervaring kunnen leren op het gebied van toegankelijkheid en inclusie. Diverse medewerkers, ervaringsdeskundigen en vrijwilligers van de gemeenten en belangenbehartigers worden betrokken bij deze bijeenkomsten. In de 25 gemeenten staan de belangen van inwoners met een beperking hoog op de agenda, is er een innoverende aanpak en dragen initiatieven bij aan een inclusieve samenleving. Dit betekent niet dat het werk in de gemeenten gedaan is. Juist de koplopers zijn zich er van bewust dat er nog een (lange) weg te gaan is. Zij vormen een netwerk dat van elkaar wil leren en samen stappen wil zetten naar een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Ook dragen zij het belang van het VN-Verdrag Handicap uit, zowel binnen de eigen organisatie, als naar de inwoners en over de gemeentegrenzen heen.

2.3 Informatie en communicatie

Het college wil barrières wegnemen en mensen ondersteunen zodat zij zelf vorm aan hun leefomgeving kunnen geven. In een leefomgeving die steeds meer digitaal wordt. Het is daarbij belangrijk dat informatie begrijpelijk is en voor iedereen toegankelijk, ook als je een licht verstandelijke beperking hebt of problemen hebt met zien of horen of het bedienen van een computer.

2.3.1 Dienstverlening

Amsterdam levert veel verschillende diensten aan haar burgers. Denk aan het verstrekken van paspoorten en identiteitskaarten, het ophalen van afval, het verlenen van vergunningen, het beheer en onderhoud van openbare ruimte en groen en het innen van belastingen. De dienstverlening van de gemeente aan Amsterdammers moet toegankelijk zijn voor iedereen, met of zonder beperking. In andere woorden, de dienstverlening moet zowel sociaal, fysiek als digitaal toegankelijkheid

Stadsloket gemeente Amsterdam

zijn voor álle Amsterdammers. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat de fysieke locaties van de Stadloketten voor iedereen bereikbaar en bruikbaar zijn. Denk aan het inrichten van verlaagde balies op het Stadsloket.

Bij dienstverlening aan Amsterdammers moet de gemeente rekening ook houden met de ouderen en andere Amsterdammers die niet of nauwelijks gebruik maken van digitale middelen. De gemeente treft in 2019 samen met het netwerk in de stad de eerste maatregelen om digitale inclusie te bevorderen en de Amsterdammers die te ver afstaan van de digitale wereld te begeleiden en te ondersteunen.

Toegankelijkheid gaat ook om begrijpelijke en vindbare inhoud. Denk aan Amsterdammers met een verstandelijke beperking of cognitieve problemen. De gemeente Amsterdam wil meer begrijpelijke informatie geven. Dit doen we door de methode 'Taal voor Allemaal' in brieven, formulieren en op de website van de gemeente te gebruiken. Regelmatig worden de teksten in de brieven, formulieren en informatie van de gemeente besproken met Cliëntenbelang Amsterdam en met ervaringsdeskundigen.

Een belangrijke taak van de gemeente is om Amsterdammers goed te informeren over haar diensten en het beleid. Het college wil Amsterdammers beter in staat om de resultaten van het beleid te volgen en gericht input te geven. Bijvoorbeeld door doorontwikkeling van AmsterdamNU en het maken van een platform voor online en offline dialoog met de stad.

Rapport over de toegang van het sociaal domein voor mensen met een licht verstandelijke beperking

In augustus 2018 is een rapport verschenen over de toegankelijkheid van de gemeente Amsterdam voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB). Dit rapport is een verslag van een onderzoek uit 2017 dat is uitgevoerd door Toezicht Sociaal Domein (TSD). Bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek is nauw samengewerkt met de LFB (*De afkorting LFB staat voor Landelijk Federatie Belangenverenigingen Onderling Sterk. De Vereniging LFB is in 1995 opgericht door mensen met een verstandelijke beperking zelf*), een cliëntenorganisatie van en door mensen met een licht verstandelijke beperking. In het rapport staan ook ervaringen van mensen met een beperking zelf met

de gemeente Amsterdam. In totaal werden zestien proefpersonen (ervaringsdeskundigen met een licht verstandelijke beperking) ingezet om de gemeente te testen. Uit het onderzoek blijkt dat vooral de website, het contact zoeken via e-mail en via de telefoon bellen door de testgroep als erg moeilijk wordt ervaren. De proefpersonen vinden de medewerkers van het sociaal loket van de gemeente over het algemeen erg aardig. Het onderzoek is gedaan in 2017. De gemeente Amsterdam herkent de bevindingen van het rapport. Sinds 2016 wordt daarom al ingezet op het toegankelijker maken van de dienstverlening en het sociaal domein voor mensen met een ander snap- en doe-vermogen. Het rapport van TSD is een signaal voor het college om door te gaan met de verbetering van de dienstverlening voor mensen met LVB. Zo hebben alle baliemedewerkers een cursus gehad en is ook de telefoonploeg van het callcenter (14020) in de loop van 2018 getraind. Zie verder de informatie in paragraaf 2.12.4.

2.3.2 Digitale toegankelijkheid van de website

De gemeente wil dat haar website toegankelijk is voor iedereen. Stichting Accessibility onderzoekt jaarlijks of Amsterdam.nl aan de toegankelijkheidseisen voldoet. In 2017 voldeed bijna alle informatie minimaal aan niveau A (het laagste niveau) van de WCAG 2.0. Op de website publiceert de gemeente een toegankelijkheidsverklaring. In de toegankelijkheidsverklaring (*Zie www.amsterdam.nl/overdezesite/toegankelijkheid*) staat op welke punten Amsterdam.nl (nog) niet aan de eisen voldoet en welke verbeteringen op de rol staan. De toegankelijkheid van pdf's en widgets is nog niet op orde. Maatregelen om aan de eisen te voldoen zijn in gang gezet.

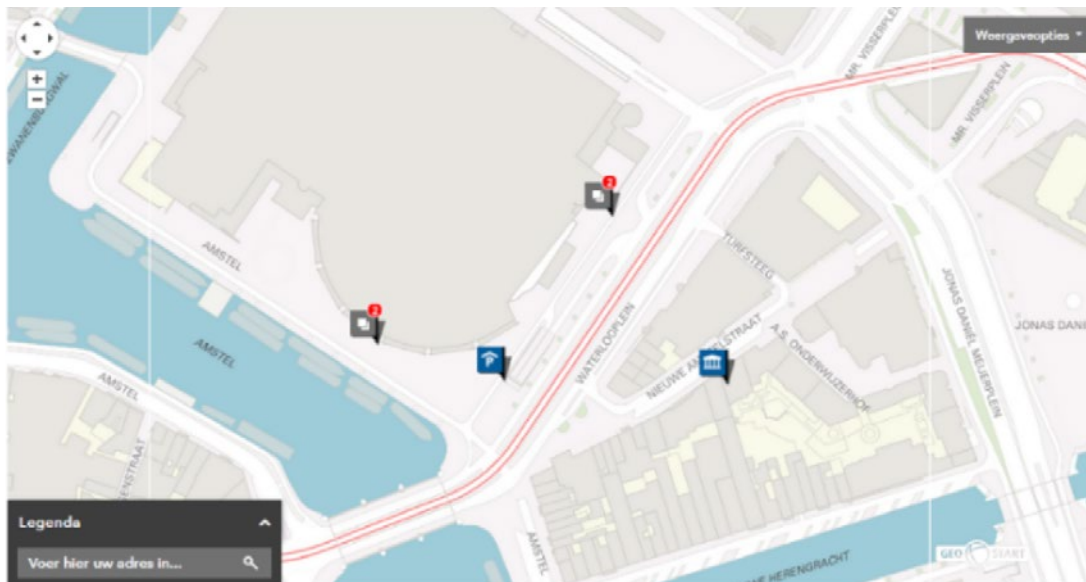
Op 23 september 2018 treedt de nieuwe Europese richtlijn voor digitale toegankelijkheid in werking. De belangrijkste wijzigingen voor Nederland zijn dat deze richtlijn ook voor apps geldt en voor intra- en extranetten (*Websites en mobiele apps van overheidsinstanties moeten op de volgende datums aan het besluit moeten voldoen: op 23 september 2019 voor websites die zijn gepubliceerd vanaf 23 september 2018; op 23 september 2020 voor websites die zijn gepubliceerd voor 23 september 2018; op 23 juni 2021 voor mobiele applicaties*). De gemeente Amsterdam moet haar website en apps, waar dat nog niet het geval is, geschikt maken voor mensen met beperkingen. De norm voor de Europese richtlijn is de internationale

toegankelijkheidsrichtlijn WCAG 2.0. Deze richtlijn is gebaseerd op jarenlang onderzoek en praktijkervaringen van mensen met een beperking. Een eenvoudige uitleg van de onderwerpen en de eisen is te vinden op www.digitoegankelijk.nl. Er zijn eisen voor alle onderdelen van websites en apps, zoals voor afbeeldingen, audio & video, formulieren, geo-informatie, navigatie, pdf-formulieren, etc.

2.3.3 Inventarisatie en communicatie over de toegankelijkheid in Amsterdam

Als je in een rolstoel zit, met een stok of rollator loopt, blind of slechtziend bent, helpt het enorm als je van te voren weet waar je naar binnen kunt, hoe je je weg kunt vinden of naar het toilet kunt: goede informatie over toegankelijkheid is van groot belang voor mensen met een beperking.

De Website Toegankelijk Amsterdam die bewoners en bezoekers van Amsterdam informeerde over de toegankelijkheid van openbare gebouwen en voorzieningen is helaas opgeheven. De informatie is sinds 2008 door CBA verzameld met behulp van vele vrijwilligers,

Weergave van de digitale kaart van Amsterdam

ervaringsdeskundigen en lokale belangenbehartigers. In de tweede helft van 2018 worden door CBA samen met ervaringsdeskundigen de sociale en fysieke toegankelijkheid van 17 culturele instellingen en van alle 26 vestigingen van de openbare bibliotheek (OBA) in beeld gebracht. Voor informatie over andere voorzieningen en locaties wordt afgesproken wat er qua tijd en planning haalbaar is om de komende jaren verder uit te werken.

De informatie van Toegankelijk Amsterdam is nog steeds te vinden en te raadplegen via de website van CBA, maar deze kaart is niet handig in het gebruik. De gemeente wil daarom in samenwerking met CBA, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen de informatie over toegankelijkheid van gebouwen en objecten in Amsterdam verbeteren. Het doel is om in 2019 alle beschikbare gegevens over toegankelijkheid als open data ter beschikking te stellen voor websites en apps.

2.4 Toegankelijke kieslokalen

Iedere Amsterdammer moet het democratisch recht net als anderen kunnen uitoefenen, en iedere kiezer die dat wil, met of zonder beperking, moet zoveel mogelijk in staat worden gesteld om zelfstandig zijn of haar stem uit te brengen.

De gemeente Amsterdam heeft de afgelopen jaren gewerkt aan het steeds meer toegankelijk maken van de kieslokalen. De huidige kieswet geeft aan dat 25% van de kieslokalen voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking toegankelijk moeten zijn en dat er bij de lokalen een gehandicapten parkeerplaats moet zijn. De gemeente Amsterdam heeft de afgelopen jaren gestreefd naar aan een hoger percentage toegankelijke kieslokalen dan de wettelijk vereiste 25%.

Kieslocaties in Amsterdam zijn onder te verdelen in A, B of C-locaties. A-locaties zijn voor iedereen zelfstandig toegankelijk, dus ook voor mensen met een beperking zonder dat zij daarbij hulp van iemand nodig hebben. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen A-Locaties en A + P Locaties met een parkeerplek voor gehandicapten. B-locaties zijn alleen met hulp toegankelijk en C-locaties zijn helaas niet of nauwelijks toegankelijk.

Uit de tabel blijkt dat de toegankelijkheid van de stembureaus in 2018 is verbeterd. Van de 559 stembureaus was 96% toegankelijk. In 2018 waren 24 locaties (4%) niet toegankelijk. Bij sommige verkiezingen zoals gebiedsdeel of waterschap verkiezingen komt het helaas voor dat men een kieslokaal moet openen op een plaats die wellicht minder geschikt is. De ambitie van het Rijk gaat per 2019 flink omhoog; vanaf 1 januari 2019 treedt er een wetwijziging in werking die vereist dat 100 % van de stemlokalen toegankelijk is voor mensen met een lichamelijke beperking.

Overzicht kieslokalen gemeenteraadsverkiezing 2018

2018	Stembureaus	Locaties	A	A + P	B	A(+P) +B	C
Centrum	72	57	24	14	15	53	4
Nieuw-West	89	59	24	18	15	56	2
Noord	67	54	27	15	11	53	1
Oost	95	74	40	14	12	66	8
West	89	55	25	12	17	54	1
Zuid	98	67	21	17	22	60	7
Zuidoost	49	33	9	11	12	32	1
Totaal	559	399	170	101	104	375	24
Percentages	In 2018		4%			96%	
Percentages	In 2017		34%			63%	

Informatievoorziening toegankelijkheid kieslocaties

Op de stempas kan een burger zien of een locatie (rolstoel)toegankelijk is. Daarnaast wordt er een overzicht van de locaties en toegankelijkheid gepubliceerd in de lokale media via een lijst van locaties in de stadsdeelkranten en op de site van de gemeente staat ook een lijst van locaties en toegankelijkheid.

2.5 Openbare ruimte

Om mee te doen in Amsterdam is fysieke toegankelijkheid van de stad belangrijk. Of zoals Amsterdammers het zelf zeggen: "Kunnen gaan en staan waar je wilt, ook als je moeilijk of niet kunt staan, zien of horen." De gemeente werkt op verschillende manieren aan het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid van Amsterdam.

Amsterdam geeft de Openbare Ruimte zo toegankelijk mogelijk vorm. Dat doen we zodat een grotere groep ouderen en mensen met een beperking langer en beter zelfstandig kunnen wonen en mee kunnen doen in Amsterdam. Dit betekent praktisch bijvoorbeeld dat de maat van de trottoirs en oversteken voldoende is. Of dat hellingen niet te steil zijn. de openbare ruimte wordt overal op een verzorgd niveau onderhouden en beheerd. Inrichting en beheer zijn gericht op mooi, schoon, toegankelijk en veilig.

2.5.1 Checklist Toegankelijkheid

Om toegankelijkheid op projectniveau beter te regelen is de Checklist Toegankelijkheid opgesteld. Deze checklist geeft overzicht van de maatvoering en inrichtingsprincipes die samen duidelijk maken hoe een toegankelijke openbare ruimte er idealiter uitziet. De Checklist Toegankelijkheid is in 2016 in overleg met ervaringsdeskundigen en belangenhouders inhoudelijk vernieuwd. De verspreiding van de kennis uit de checklist zal gaan plaatsvinden via het nieuwe digitale handboek inrichting openbare ruimte. Dit digitale handboek is op dit moment in ontwikkeling door Verkeer & Openbare Ruimte en zal naar verwachting eind 2018 online gaan. In het digitale handboek vinden de medewerkers van de gemeente straks al het beleid dat met de inrichting van de openbare ruimte te maken heeft, inclusief de richtlijnen waar men op het gebied van (fysieke) toegankelijkheid aan moet voldoen.

2.5.2 Advisering planvorming

De CVC (Centrale Verkeerscommissie) is hét centrale, door het college ingestelde, onafhankelijke stedelijke toets- en adviesorgaan op het gebied van plannen en maatregelen inzake alle voorgestelde wijzigingen aan de infrastructuur met betrekking tot alle wegen gelegen binnen de gemeente Amsterdam (*Toetsing en advisering van de CVC heeft betrekking op alle verkeerskundige plannen en maatregelen in Amsterdam (Stedenbouwkundige plannen, Nota's van Uitgangspunten, Voorlopige- en Definitieve Ontwerpen*).

Gastvrijheidssticker toegankelijk en hulp beschikbaar

De leden van de CVC zijn deskundigen van Verkeer & Openbare Ruimte, Ruimte & Duurzaamheid (R&D), Metro en Tram, GVB, Brandweer en Politie. De CVC adviseert het gemeentebestuur, gevraagd en ongevraagd.

Belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen zijn betrokken bij de advisering van de plannen. Cliëntenbelang Amsterdam (CBA) was de afgelopen jaren op afstand altijd al agenda lid van de CVC. In de loop van 2017 is deze belangenbehartiger voor de toegankelijkheid als toehoorder onderdeel van de CVC geworden, waardoor ze bij de behandeling van plannen aanwezig is en erover kan meepraten.

Via het vooroverleg van R&D geeft de stadsergonoom advies over plannen die in CVC worden behandeld. Daarnaast is de stadsergonoom als adviseur betrokken bij tientallen projecten. Hij adviseert ontwerpers en projectleiders over de bruikbaarheid en toegankelijkheid van de openbare ruimte.

2.5.3 Schouwen

Jaarlijks worden veel straten, wegen en pleinen in Amsterdam opnieuw ingericht. Hiervoor worden vele plannen en ontwerpen in de openbare ruimte gemaakt. (Ervarings)deskundigen op het gebied van toegankelijkheid uit de stadsdelen geven samen met CBA de Centrale Verkeerscommissie hun opmerkingen en adviezen mee. Toch kan het gebeuren dat bij oplevering een locatie niet optimaal toegankelijk is. Amsterdam gaat daarom nog voor de oplevering van een locatie toegankelijkheidsschouwen organiseren. Op deze manier kan de uitvoerder mogelijke onvolkomenheden tijdig corrigeren. En dit zorgt voor meer inzicht, begrip en samenwerking in proces en uitvoering bij uitvoerders en planvormers bij de gemeente enerzijds en belangenverenigingen anderzijds. Samen met CBA zal op basis van het Meerjaren Investeringsprogramma (MIP), waarin alle projecten in de openbare ruimte zijn opgenomen een selectie gemaakt worden van 15 projecten die per jaar geschouwd zullen worden nog voor oplevering. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de motie 147.17 van de leden Vroege (D66) en Duijndam (SP) die is aangenomen door de gemeenteraad op 16 februari 2017 inzake de toegankelijkheid van winkelstraten voor mensen met een beperking ("Agenda 22" schouw).

2.5.4 Fysieke verbeteringen voor een toegankelijker openbare ruimte

Een deel van de middelen uit het 'knelpuntenfonds toegankelijkheid' (*Op 22 juli 2017 is in de raad amendement nr. 559.17 van de raadsleden, mevrouw Kaya, Duijndam, Bouchibti, Roosma, de heer Poorter, Boomsma en mevrouw Van Soest, aangenomen inzake een Knelpuntenfonds voor toegankelijkheid voor het oplossen van knelpunten in de stad op het gebied van fysieke en sociale toegang*), dat door de gemeenteraad beschikbaar is gesteld wordt in 2018 ingezet voor relatief eenvoudige verbeteringen in de openbare ruimte.

Ervaringsdeskundigen en (lokale) belangenbehartigers en stadsdelen zijn door de stadsergonoom uitgenodigd om met concrete suggesties voor verbeterpunten te komen. Denk hierbij aan het aanbrengen van opritjes bij stoepen waar ze nog niet zijn, het verwijderen van objecten die op de stoep in de weg staan voor mensen in een rolstoel. Of denk aan het toevoegen van een gehandicaptenparkeerplaats waar er nog geen in de buurt is. Een selectie van die verbeterpunten zal in de loop van 2018 worden uitgevoerd.

2.5.5 Toegankelijke openbare toiletten

Begin 2018 is onderzoek gedaan naar openbare toiletten in Amsterdam. In de notitie (Zie [https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/6452877/2#search=%22openbare toiletten%22](https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/6452877/2#search=%22openbare%20toiletten%22)) staat een inventarisatie van alle gelegenheden, inclusief de invalidetoiletten (vaak ook MVG of MIVA-toiletten genoemd). Er zijn momenteel 80 openbare toiletvoorzieningen (Zie https://maps.amsterdam.nl/openbare_toiletten).

De afgelopen jaren is door stadsdelen op extra toiletvoorzieningen geïnvesteerd. Vanuit de extra middelen uit het 'knelpuntenfonds toegankelijkheid' worden twee extra miva-toiletten aangelegd in uitgaansgebieden in het Centrum. Daarnaast is er voor de Nieuwmarkt in het Centrum de oplossing bedacht dat gehandicapten gebruik kunnen maken van het de invalidetoilet in het Centrum voor ouderen "de Flesseman" dat aan het plein ligt. Momenteel wordt door de gemeente samenwerking met de App Hoge Nood uitgewerkt waardoor (toegankelijke) openbare toiletten in Amsterdam duidelijk zichtbaar worden voor gebruikers.

2.5.6 Winkeltoegankelijkheid

In 2018 is onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van twee winkelgebieden. 22 trainees van de gemeente werkten gedurende 10 dagen aan de opdracht "Maak winkelstraten toegankelijk voor mensen met een beperking." In het eindrapport beschrijven trainees Amsterdam als een drukke, snel veranderende stad. Dit merken ook de bewoners van buurten als de Pijp en de Kinkerbuurt. Ondernemers weten de buurten steeds beter te vinden en daardoor wordt de buurt steeds beter bezocht. Bewoners, bezoekers en ondernemers delen de

relatief kleine openbare ruimte. Die ruimte was tien jaar geleden nog een stuk overzichtelijker. Dit heeft speciale gevolgen voor mensen met kinderwagens, mensen in een rolstoel, in scootmobielen of in andere vervoershulpmiddelen.

Samen met de ondernemers en ervaringsdeskundigen met een beperking hebben de trainees een aantal oplossingen onderzocht:

- Fietslabels
- Diagonale fietsenrekken
- Spelelementen
- Regelgeving voor uitstallingen
- Drempelplaten
- Gastvrijheidssticker
- Bewustwordingsfilm
- Ondernemerswedstrijd
- App of een ander medium

De gemeente onderzoekt momenteel welke oplossingen uit het onderzoek daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden. Eenvoudige tips voor ondernemers zijn te vinden op de website van de gemeente: Zie www.amsterdam.nl/ondernemen/detailhandel/winkel-toegankelijk

2.6 Verkeer en vervoer

Mobiliteit is een belangrijk thema in de stad. In het Manifest voor een inclusief Amsterdam staat het als volgt verwoord: "De stad houdt rekening met jouw mobiliteitsbehoefte en toegankelijkheid voor iedereen is de standaard."

2.6.1 Onderzoek zebrapaden

In Amsterdam gaan we onderzoek naar zebrapaden uitvoeren, zoals ook is aangekondigd in het Meerjarenplan Verkeersveiligheid. In het onderzoek bekijken we hoe we de oversteekplaatsen over fietspaden (zebrapaden) veiliger kunnen maken voor voetgangers en fietsers. Bij het onderzoek bekijken we ook eventuele conflicten tussen fietsers en overstekende voetgangers met een beperking. Bij de voorbereiding en uitwerking van het onderzoek wordt onder andere Cliëntenbelang Amsterdam betrokken.

Fietsen foutgeparkeerd op geleidelijnen

2.6.2 Fietsparkeren

Fout geparkeerde fietsen vormen vaak obstakels voor mensen met een beperking. Denk aan mensen die slecht ter been zijn, rolstoelgebruikers en mensen die blind of slechtziend zijn. In het Handboek Handhaving Fietsparkeren uit 2016 zijn de regels opgenomen die de gemeente hanteert. De gemeente onderneemt actie om te voorkomen dat fietsen in looproutes gestald worden. De maximale fietsparkeerduur van 6 en 2 weken is vastgesteld en in werking getreden (met ingang van 1 september 2016). Dat betekent dat fietsen binnen de ring A-10, 6 weken op 1 plek mogen staan. Op de NS Stations 2 weken.

Fietsen die langer staan kunnen worden verwijderd. Zo komt er meer plaats beschikbaar in de fietsrekken en zullen minder fietsen buiten de rekken de doorgang versperren. Zo zijn er in 2017 ruim 7.000 fietsen verwijderd op grond van de 2 weken regeling en ruim 18.000 fietsen verwijderd op grond van 6 weken regeling. In de zomer van 2017 zijn ca. 5.000 deelfietsen in de openbare ruimte geplaatst (door commerciële bedrijven). Mede i.v.m. hinder en overlast heeft de gemeente besloten deze fietsen te handhaven. In december 2017 zijn deze fietsen op verzoek van de gemeente door de bedrijven weer verwijderd.

In 2018 is er extra aandacht voor het aantal fietsen in drukke gebieden. In de Kinkerstraat en rond De Hallen blokkeren geparkeerde fietsen vaak de doorgang op de stoep. Ze zorgen voor hinder en onveilige situaties. Om de stoepen overzichtelijker, netter en veiliger te maken, neemt stadsdeel West een aantal maatregelen. Eén daarvan is het invoeren van een verbod op het plaatsen van fietsen buiten de daarvoor aangewezen fietsenrekken en fietsparkeervakken. Dit verbod gaat op zondag 15 juli 2018 in. Er wordt een speciale mat neergelegd voor (speciale) fietsen van mensen met een beperking die wel vlakbij de winkels moeten parkeren. Er is hierover overleg met belangenbehartigers uit stadsdeel West.

2.7 Openbaar vervoer

Het Rijk heeft in 2011 het Besluit toegankelijkheid van het openbaar vervoer (OV) gepubliceerd en geeft aan: "Toegankelijk OV betekent dat mensen met een beperking die zelfredzaam zijn, ook zelfstandig kunnen reizen met het openbaar vervoer." Amsterdam werkt op verschillende manieren aan het toegankelijker maken van het OV.

2.7.1 Openbaar vervoer

Bushaltes: De gemeente Amsterdam is al enkele jaren bezig bushaltes toegankelijk te maken. Dat betekent onder meer dat de haltes verhoogd worden aangelegd om een gelijkvloerse instap mogelijk te maken. Verder moeten perrons via obstakelvrije en drempelloze routes met geleidelijnen ontsloten worden. In 2018 waren circa 444 haltes, inclusief knooppunthaltes, toegankelijk. Dit bereikt meer dan 75% van de reizigers (*Actuele informatie over de toegankelijkheid van haltes is te vinden op <http://bushaltes.inforing.nl/index.php?section=selectie>*).

DRIS paneel bij een tramhalte

Tram- en combinatiehaltes: Ook tramhaltes wil de gemeente toegankelijker maken. In het kader van het reguliere vervangingsprogramma worden haltes verhoogd en opnieuw ingericht, om een onbelemmerde doorgang voor minder validen mogelijk te maken. In 2017 is verder gewerkt aan het opstellen van een programma van eisen voor de toegankelijkheid van combinatiehaltes (haltes waar zowel tram als bus stoppen). Door de verschillende afmetingen en vloerhoogtes van het materieel is dit een ingewikkelde opgave gebleken en heeft dit nog niet geleid tot een definitief programma van eisen.

Informatie voor reiziger: Voor de reisinformatie houdt toegankelijkheid in dat in dat alle DRIS-panelen (Dynamische Reis Informatie Systemen) per 1 januari 2015 moeten zijn voorzien van een 'audioknop' waarmee de getoonde informatie kan worden voorgelezen.

2.7.2 Programma Doelgroepenvervoer

Naar aanleiding van ervaringen van een aantal ambtenaren van de Gedeputeerde Staten met het doelgroepenvervoer voor hun naasten en familieleden is in 2016 op verzoek van de portefeuillehouders van Verkeer & Vervoer, Jeugd & Onderwijs en Zorg een verkenning uitgevoerd naar het doelgroepenvervoer in Amsterdam. Op basis van deze verkenning is in 2016 gestart met het Programma Doelgroepenvervoer. Dit programma heeft gaandeweg met behulp van onderzoek en data-analyse meerdere experimenten vormgegeven waarvan er zes tot uitvoer zijn gekomen. Het programma doelgroepenvervoer zet zich in om de toegankelijkheid van verschillende mobiliteitsvormen te vergroten. Vertrekpunt van het programma is dat de klantbehoefte en vraag centraal staat. Een verbetering die in het aanvullend openbaar vervoer (AOV) en Leerlingenvervoer (LLV) is doorgevoerd is een app waarmee mensen gewaarschuwd worden wanneer de taxi er (bijna) aan komt. Zo zijn reizigers en hun ouders, partners of verzorgers beter op de hoogte van de rijtijden. In 2017 heeft het Programma Doelgroepenvervoer zes experimenten gestart:

1. **Mokumflex, integratie van (A)OV in de wijk:** De bedoeling is om de aansluiting tussen OV en AOV te vergroten, zodat deze vervoersvormen aan effectiviteit winnen. In Driemond is op 11 december 2017 gestart met integratie (A)OV in de wijk. Op 3 februari 2018 is

dit experiment in een tweede gebied van start gegaan, te weten in Landelijk Noord. In dit experiment is het AOV in twee gebieden voor iedereen open gesteld, voor OV-reizigers maar ook doelgroepenvervoerreizigers van buiten de gemeente Amsterdam. Iedereen kan ritten boeken bij RMC, één van de AOV-vervoerders van Amsterdam. Het experiment Mokumflex loopt tot december 2018.

2. **OV-coaching Amsterdam:** Bij dit experiment wordt op verschillende manieren een helpende hand georganiseerd voor mensen met een beperking bij het gebruik van het OV. Denk bijvoorbeeld aan trainingen in het gebruik van het OV voor mensen met een beperking of het regelen van een begeleider die meereist, of meer hulp op knooppunten. In het kader van dit experiment is op 7 maart 2018 een convenant voor 3 jaar ondertekend door de gemeente Amsterdam met Cliëntenbelang Amsterdam, GVB, MEE Amstel en Zaan, Pantar, RMC, Transvision, de Vervoerregio Amsterdam en de faculteit van gedrags- en bewegingswetenschappen van de VU.

3. **GoOV-app:** GoOV is een app die mensen met cognitieve beperkingen op een eenvoudige manier gedurende de reis met het OV begeleidt. Gebruikers leren zo het OV te gebruiken. In 2017 zijn testen met GoOV-trajecten uitgevoerd. Amsterdam heeft een complex OV-netwerk met plekken waar de app nog niet goed werkt, in ondergrondse metrostations. Er wordt onderzocht of dit met 'beacons' kan worden opgelost.

4. **Reisinformatie:** In dit experiment wordt onderzocht welke informatie mensen met een lichamelijke of visuele beperking nodig hebben over toegankelijkheid om met meer vertrouwen en vaker met het OV te reizen. Bij het experiment zijn reizigers met een beperking betrokken. Dit heeft een prototype voor een toegankelijke reisinformatieapp opgeleverd. In het najaar van 2018 wordt onderzocht wat er organisatorisch en praktisch nodig is om ervoor te zorgen dat het prototype in de praktijk te testen is. De verzamelde data wordt openbaar toegankelijk, zodat iedere partij er verder mee aan de slag kan.

5. **Ontschotting leerlingenvervoer (LLV) / Jeugd.** In 2017 is gestart met een experiment dat ervoor moet zorgen dat verschillende regelingen in het doelgroepenvervoer voor kinderen kunnen worden gecombineerd. Voor de kinderen scheelt dit reistijd en energie. Voor de vervoerders, de scholen, de zorginstellingen en ouders betekent dit dat het vervoer goed en efficiënt wordt ingezet.

6. **Mokumdirect, bestemming sport:** Als mensen zich naar sport verplaatsen moet dit punctueel gebeuren, ook als er met AOV gereisd wordt. Het bestaande AOV bood onvoldoende mogelijkheid punctueel te reizen naar sport. Met de vervoerder RMC is er in 2018 op iedere woensdagmiddag een vervoer geregeld van Amstelstation naar het Friendship Sports Centre. Dit speciale sport centrum was met het OV slecht bereikbaar. Iedereen kan mee met Mokumdirect: sporters, trainers, stagiair(e)s, publiek.

De experimenten lopen in principe tot einde 2018. De uitkomsten en verbeterpunten van de experimenten worden zo veel mogelijk overgenomen in het OV-systeem van de gemeente en de Vervoerregio Amsterdam.

2.8 Wonen

Goed wonen is belangrijk voor alle Amsterdammers. Voor iedereen moet de woning en woonomgeving geschikt zijn. Mensen met een Wmo-verhuisindicatie (Formeel heet deze Wmo-indicatie een "tegemoetkoming in de meerkosten van verhuizing en inrichting." In de praktijk en volksmond wordt dit vaak een Wmo-verhuisindicatie genoemd) en 65-plussers zijn vaak aangewezen op een sociale huurwoning. voor iedereen die aangewezen is op een sociale huurwoning geldt in de regio Amsterdam een lange wachttijd. Om mensen met een beperking en ouderen mogelijkheden te bieden om een meer geschikte woning te vinden zijn er de afgelopen periode verschillende afspraken gemaakt met de corporaties.

2.8.1 Verhuisregelingen

Verhuisregeling van 'Groot naar beter' en 'Van hoog naar laag'.

De gemeente en de corporaties hebben in de samenwerkingsafspraken van juli 2015-december 2019 afgesproken om de verhuisregelingen te verbeteren. Tot dan toe werd er nauwelijks gebruik gemaakt van de regelingen. De ambitie is om per regeling 100 verhuizingen te realiseren. 'Van hoog naar laag' geldt voor huurders van 65 jaar of ouder in een corporatiewoning. Huurders in een woning op 2 of hoger, zonder lift kunnen met extra voorrang verhuizen naar een toegankelijke woning (begane grond, 1 hoog of een woning met lift) van een corporatie, binnen het eigen stadsdeel.

'Van groot naar beter' geldt voor kleine huishoudens (3 of minder personen) in een grote corporatiewoning (minimaal 70 m² en 5 of meer kamers). Deze huishoudens krijgen eveneens voorrang wanneer zij reageren op een meer passende woning.

Tussen januari 2017-juli 2018 is het gebruik van regelingen sterk gestegen. Corporaties hebben ingezet op een gerichte benadering van de doelgroep. Ook wooncoaches van !WOON spelen een rol om ouderen te informeren. De actievere benadering van ouderen heeft geleid tot een groter gebruik van de regelingen. In de periode november 2016-juli 2018 zijn ongeveer 90 gerealiseerde verhuizing via 'Van groot naar beter' en ongeveer 150 verhuizingen via 'Van hoog naar laag'.

Eind 2018 wordt door de corporaties en Wonen onderzocht welke verbeteringen mogelijk zijn om het gebruik van de regelingen nog verder te vergroten. Bij 'Van groot naar beter' wordt verruiming van de eisen aan de grootte van de woning onderzocht. Nu geldt de minimale is dat de huidige woning 70 m² en vijf of meer kamers heeft. Daarnaast wil men ouderen meer informatie geven en adviseren over passend wonen en de verhuisregelingen.

Goed wonen is belangrijk voor alle Amsterdammers. Voor iedereen moet de woning en woonomgeving geschikt zijn.

Voorrang voor medisch urgenten, mensen met een Wmo-indicatie en 65plussers

Op 21 december 2017 heeft de raad de wijzigingen van de Huisvestingsverordening Amsterdam 2016 vastgesteld. Een wijziging in de Huisvestingsverordening Amsterdam is het instellen van een voorrangslabel voor lager gelegen en gelijkvloerse woningen. (Medisch) Urgenten en woningzoekenden met een Wmo-verhuisindicatie¹ met een vastgestelde wooneis voor een lager gelegen woning en ouderen van 65 jaar en ouder komen met voorrang in aanmerking voor passende woningen. Dit zijn woningen op de begane grond of bereikbaar met lift of woningen met maximaal 16 traptreden. De ingangsdatum van de gewijzigde verordening is 1 januari 2018 en het label is door Woning-Net op 1 maart 2018 in werking gesteld. Alle Amsterdammers met een geldige Wmo-verhuisindicatie naar lager gelegen en/of gelijkvloerse woningen hebben in 2018 van de gemeente een brief ontvangen over de voorrangsregeling. Tussen 1 maart en 1 september 2018 zijn 55 mensen een Wmo-verhuisindicatie door deze voorrangsregeling naar een meer geschikte woning verhuisd.

2.8.2 Verhogen leeftijdsgrens van seniorenwoningen van 55 jaar naar 65 jaar

Een andere wijziging in de huisvestingsverordening per 1 januari 2018 is dat voor woningen in seniorencomplexen de minimale leeftijdsgrens waarop woningzoekenden kunnen reageren is verhoogd van 55 jaar naar 65 jaar. Dat betekent dat mensen van 65 jaar of ouderen die reageren voorrang krijgen boven 55-65 jarigen op deze woningen. Het verhogen van de leeftijdsgrens bevordert dat deze woningen terecht komen bij ouderen die de seniorenwoningen het meest nodig hebben.

2.8.3 Nieuwbouw

Het realiseren van (meer) aanpasbaar gebouwde nieuwbouwwoningen vergroot het aanbod aan geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking. De aanpasbaar gebouwde woningen voldoen echter niet aan alle eisen die aan een rolstoelgeschikte woning worden gesteld. In december 2016 heeft de gemeente met de woningcorporaties afgesproken dat 90% van de sociale huurwoningen volgens de 'richtlijnen aanpasbaar bouwen' worden gerealiseerd.

Van de opgeleverde corporatiewoningen is in 2017 ongeveer 91% aanpasbaar gebouwd. Het percentage aanpasbaar gebouwde woningen in de marktsector ligt echter veel lager.

2.8.4 Verbeteren toegankelijkheid van woningen in de bestaande stad

In de voortgangsrapportage 2017 van het programma Ouderenhuisvesting wordt de opgave rond de toegankelijkheid van woningen in de bestaande stad beschreven (*De voortgangsrapportage 2017 van het programma Ouderenhuisvesting 2015-2018 is vastgesteld door het college van B&W op 16 januari 2018*). In de komende bestuursperiode is een impuls noodzakelijk om kansen voor het toegankelijk houden van de bestaande woningvoorraad beter te benutten. Meer toegankelijke woningen zonder treden zijn van belang om niet alleen in de nieuwbouw maar ook in de bestaande voorraad in te spelen op de vergrijzing. Een stimuleringsbijdrage voor knelpunten in de ouderenhuisvesting kan hieraan een financiële bijdrage leveren.

De prioriteiten bij deze opgave zijn:

- samenwerking programma ouderenhuisvesting en gebiedsteams in de stadsdelen
- impuls geven aan de transformatie, aanpassing en ontsluiting/bereikbaarheid van de bestaande woningvoorraad
- stimuleringsbijdrage ouderenhuisvesting handhaven

2.8.5 Rolstoelwoningen

Amsterdammers die rolstoelgebonden zijn kunnen niet altijd blijven wonen in de huidige woning, omdat veel woningen helaas niet aanpasbaar zijn voor gebruik met een grotere elektrische rolstoel of de benodigde hulpmiddelen als een verrijdbare tillift of plafond tillift. De wachttijd voor rolstoelwoningen is in Amsterdam momenteel relatief lang met meer dan twee jaar. Binnen het Programma Huisvesting Kwetsbare Doelgroepen is er speciale aandacht voor de groep mensen met een indicatie voor een verhuizing naar een volledig geschikte rolstoelwoning.

Adviesbureau Reade heeft in 2017 onderzoek gedaan naar de situatie van geïndiceerden op de wachtlijst voor rolstoelwoningen. Uit dit onderzoek blijkt dat de urgentie om een geschikte rolstoelwoning te vinden niet bij alle wachtenden even hoog is. Maar ook blijkt dat sommige mensen die met spoed een rolstoelwoning nodig hebben vaak relatief lang moeten wachten.

De gemeente wil de vraag en aanbod van rolstoelwoningen beter op elkaar afstemmen. Momenteel worden de rolstoelwoningen verdeeld op basis van de indicatiedatum. Hierbij wordt wel rekening gehouden met de grootte van het huishouden. Het is wenselijk om meer voorrang te geven aan huishoudens binnen de doelgroep die in zogenaamde "acute situaties" zitten. Dit betekent dat in de komende periode de regelgeving voor de woonruimteverdeling van rolstoelwoningen aangepast moet worden. Deze aanpassingen worden momenteel door Wonen samen met de corporaties en Zorg voorbereid.

Huurders die een rolstoelwoning strikt gesproken niet meer nodig hebben vanwege het verhuizen of overlijden van degene die in een rolstoel zit vertrekken meestal niet uit eigen beweging uit de rolstoelwoning. Dit is een dilemma, omdat er grote behoefte is aan deze rolstoelwoningen.

Op basis van het onderzoek van Adviesbureau Reade werken de gemeente en de corporaties samen aan het vrijmaken van rolstoelwoningen als de rolstoelgebruiker is vertrokken of overleden.

De corporaties voeren in samenwerking met de gemeente en Adviesbureau Reade een pilot uit waarbij we onderzoeken of het mogelijk is om in spoedsituaties huishoudens met een verhuisindicatie voor een rolstoelwoning in vrijgekomen reguliere huurwoningen te huisvesten. Dit zijn geen formele rolstoelwoningen, maar huurwoningen die worden verbouwd om deze zo geschikt mogelijk te maken. De woningen moeten aan een minimale eisen voldoen, zoals bijvoorbeeld geen trappen in en om het huis, brede gangen en een relatief grote badkamer. De pilot wordt in 2019 geëvalueerd.

2.9 De gemeente als inclusieve organisatie

Amsterdam is zich bewust geworden van het feit dat ook de gemeentelijke organisatie zelf nog veel werk te verrichten heeft op het gebied van inclusie en toegankelijkheid. De gemeente heeft hierbij een voorbeeldfunctie.

2.9.1 Extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking

In het landelijk Sociaal Akkoord (april 2013) is afgesproken dat werkgevers extra banen gaan creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. In 2018 is voor de overheden de quotumregeling ingegaan. Dit betekent voor Amsterdam dat er jaarlijks ongeveer 50 extra (deeltijd)banen gecreëerd worden voor mensen met een arbeidsbeperking, oplopend tot in totaal 599 in 2023. Het stedelijk programma 'Arbeidsbeperkten aan het werk' brengt hiervoor vraag en aanbod bij elkaar. En met resultaat: De doelstelling voor 2018 is het realiseren van 375 banen. Op 31 juli 2018 zijn er 389 banen die vervuld worden door collega's met een arbeidsbeperking.

2.9.2 Verbeteren fysieke toegankelijkheid van gebouwen

Medewerkers met diverse vormen van beperkingen vragen om een toegankelijke organisatie. De grote panden die gebruikt worden voor eigen huisvesting van de gemeente zijn gescand op toegankelijkheid. In 2016 heeft Cliëntenbelang Amsterdam op verzoek van Vastgoed en het Facilitair Bureau geïnventariseerd hoe het staat met de toegankelijkheid van de gemeentelijke panden. Hieruit is gebleken dat onze panden onvoldoende toegankelijk zijn. Op basis van deze scans worden deze panden toegankelijker gemaakt.

In 2018 is een start gemaakt met het vergroten van de fysieke toegankelijkheid van de grote panden. Waar de projectplannen het toelaten zijn (of worden) de aanpassingen direct uitgevoerd. Er is voor de uitvoering van het plan een budget aangevraagd en toegekend in de vorm van een krediet voor het maken van een verbeterslag. Waar verbouwing noodzakelijk is wordt zo veel mogelijk aangehaakt bij de lopende verbouwing tot flexplekken die door Vastgoed wordt uitgevoerd.

Mensen met een beperking geven zelf aan dat ze gewoon willen meedoen. Niet de beperking die je hebt moet centraal staan, maar wie je bent.

2.9.3 Informatie over fysieke toegankelijkheid

Voor medewerkers en bezoekers is het belangrijk dat de informatie van de toegankelijkheid van de panden helder vermeld staat op internet en intranet. Op de pandenpagina's op intranet is een link gemaakt naar de gehandicaptenparkeerplaatsen binnen de gemeente Amsterdam. Op deze manier kunnen de ambtenaren met een beperking en een gehandicapten parkeerkaart (gpk) opzoeken

- waar de gehandicaptenparkeerplaatsen bij onze panden gelokaliseerd zijn;
- waar de gehandicapten toiletten in de panden zijn.

2.9.4 Veiligheid

Het Facilitair Bureau en het stedelijk netwerk voor ambtenaren met een beperking (SNAB) gaan met elkaar in gesprek over de problemen rondom evacuatie van mensen met een beperking in geval van nood (*Evacuatie is ontruiming in de vorm van wegtrekken of verplaatsen van (groepen) personen van een gevaarlijke of omstreden plaats naar een veiligere plaats*). Het doel van deze gesprekken zal zijn om meer inzicht te krijgen over evacuatie in geval van 'minder zelfredzaamheid'. Facilitair Beheer kan zo gericht organiseren dat deze ambtenaren in geval van nood veilig worden geëvacueerd.

2.9.5 Bewustwording bij het beheer van gebouwen

Door gesprekken, werkbezoeken, workshops en bijeenkomsten wordt de bewustwording van medewerkers van het Facilitair Bureau rondom het onderwerp toegankelijke en inclusieve dienstverlening vergroot. Binnen het Facilitair Bureau van de gemeentelijke panden zijn toegankelijkheidsambassadeurs actief.

2.10 Beeldvorming en begrip in de samenleving

Mensen met een beperking geven zelf aan dat ze gewoon willen meedoen. Niet de beperking die je hebt moet centraal staan, maar wie je bent. Hiervoor is het belangrijk dat Amsterdammers de medemensen met een beperking niet alleen zien als kwetsbare mensen, maar ook oog hebben voor de kracht en het doorzettingsvermogen van mensen met een beperking.

Bewustwording creëren is een opgave van de gemeente. Samenwerken met mensen met een beperking, hun naasten en met maatschappelijke organisaties is hierbij belangrijk. De gemeente werkt op verschillende manieren aan het vergroten van het bewustzijn en begrip in de samenleving voor de positie van mensen met een beperking. Hieronder volgen een paar voorbeelden van hoe de gemeente aandacht vraagt voor de diversiteit onder de Amsterdammers.

2.10.1 Voorbeelden van aandacht voor de diversiteit in Amsterdam

E-learning module Niet zichtbare beperkingen: In mei 2017 is een e-learning module over Niet Zichtbare beperkingen ontwikkeld door SIGRA en de netwerken rond Autisme, LVB en Niet aan geboren hersenletsel (NAH). Bij de uitwerking van de module zijn (ervarings) deskundigen betrokken. Sinds voorjaar 2017 wordt deze module landelijk gratis online aangeboden (*Zie www.free-learning.nl/modules/nietzichtbarebeperkingen/start.html*).

De module is vooral bestemd voor professionals en vrijwilligers die in de wijk werken. Denk daarbij aan vrijwilligers in de buurt, medewerkers van de Sociale Loketten, schuldhulpverleners, buurthuismedewerkers, en thuiszorgmedewerkers. De Free Learningmodule is een eerste kennismaking en vooral bedoeld om mensen bewust van en nieuwsgieriger te maken naar al die bijzondere stadsgenoten die je in je (vrijwilligers-) werk kunt ontmoeten.

De e-learning module is sinds de start in mei 2017 door duizenden mensen bekeken. In het eerste jaar hebben 364 mensen online een certificaat behaald. In het voorjaar van 2018 is onderzoek gedaan naar

de effectiviteit en impact van de module. In het najaar van 2018 is er een tweede release met meer ondersteunend materiaal.

Filmpjes: In 2017 zijn 2 filmpjes gemaakt. In Nederland heeft een op de zes inwoners een verstandelijke beperking. Vandaar de titel "Ik ben 6 van 6." De hoofdrolspelers vertellen in de filmpjes hoe het is om met een licht verstandelijke beperking te leven. De gemeente Amsterdam wil met deze film meer begrip kweken voor deze doelgroep.

Buurtcirkels voor kwetsbare mensen in de wijk: Vanaf medio 2016 tot medio 2017 heeft de gemeente een pilotproject gefinancierd om kwetsbare mensen in de wijken te helpen sociale netwerken op te bouwen. In het project is met behulp van de methodiek buurtcirkels (Buren!) de netwerkontwikkeling bij mensen met LVB en met ggz-problematiek ondersteund. Het idee was dat deelnemers van Prisma, de Regenboog Groep en TEAM ED, met enige ondersteuning van een 'kwartiermaker' en een vrijwilliger, op den duur in staat zouden zijn samen zelfstandig te opereren in de wijk en elkaar naar vermogen zouden kunnen ondersteunen. Professionele ondersteuning zou daarmee alleen nog 'vanaf de zijlijn' nodig zijn. In totaal deden er eind april 2017 34 mensen mee. De groepen zijn noodzakelijk klein om de onderlinge betrokkenheid te kunnen waarborgen. Ben Sajat Centrum/ Universiteit van Amsterdam hebben onderzoek gedaan naar de succes- en faalfactoren van het project. De succesvolle opbrengsten worden in 2018 overgenomen in de stadsdelen.

2.11 Werk, Participatie, Inkomen en Armoede

Deelname aan de samenleving en het hebben van een eigen inkomen is zeer belangrijk voor mensen met een beperking. Iedere Amsterdamer wil een eerlijke kans op werk en een baan die past bij de opleiding, ontwikkelingsniveau, mogelijkheden en fysieke energie. Amsterdam wordt een inclusieve stad waarin mensen zowel maatschappelijk als economisch kunnen meedoen.

Het college heeft de ambitie om zoveel mogelijk Amsterdammers met een arbeidsbeperking te ondersteunen en aan het werk te helpen. Bij het vinden van werk voor deze mensen staan hun wensen en

mogelijkheden centraal. Vanuit Werk, Participatie en Inkomen worden meerdere acties en programma's uitgevoerd om de deelname aan de samenleving door werk te stimuleren.

2.11.1 Participatiewet

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden: één regeling die de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wajong heeft vervangen. Doel van de Participatiewet is dat zoveel mogelijk mensen naar vermogen werken en om mensen met een arbeidsbeperking meer kansen te bieden op de arbeidsmarkt.

Concreet betekent dit dat sinds 2015 mensen met arbeidsvermogen die tot de doelgroep van de Participatiewet behoren een beroep kunnen doen op de gemeente voor re-integratieondersteuning en/of een uitkering. Voor Amsterdammers die niet in staat zijn zelfstandig het minimumloon te verdienen, kan de gemeente Loonkosten Subsidie (LKS) naar loonwaarde verstrekken aan de werkgever. De werkgever wordt zo financieel gecompenseerd voor de verminderde productiviteit van Amsterdammers met een Arbeidsbeperking. In 2017 zijn 472 Amsterdammers met LKS naar loonwaarde aan het werk gegaan, vaak ook met begeleiding (jobcoaching) vanuit de gemeente.

Beschut werk is werk voor mensen die zeer intensieve begeleiding nodig hebben en/of aanzienlijke aanpassingen nodig hebben op de werkvloer, die een reguliere werkgever veelal niet kan bieden. Sinds de introductie van de Participatiewet is er 213 keer een adviesaanvraag voor een plaatsing in beschut werk ingediend. Het grootste deel van deze mensen zit in een traject.

Een klein deel van de mensen kon met een LKS aan de slag bij een werkgever en is vanuit beschut werk doorgestroomd naar werken met loonwaarde. Naast intensivering van de verbinding met de aanbieders van dagbesteding voor het vinden van kandidaten en het bieden van stageplekken is geïnvesteerd in de relatie met het UWV voor de indicatiestelling.

Deelname aan de samenleving en het hebben van een eigen inkomen is zeer belangrijk voor mensen met een beperking.

In totaal zijn er 65 Amsterdammers werkzaam op Beschut Werk bij 20 verschillende werkgevers. Pantar en de sociale firma's zijn hierin de belangrijkste partners. Ook gaan mensen bij reguliere werkgevers aan de slag. In 2017 was sprake van een sterke stijging van het aantal plaatsingen, met 52 werknemers.

2.11.2 Sociaal werk

Onder Sociaal Werk vallen mensen die door beschut werk, LKS of een SW-indicatie passend en duurzaam betaald aan het werk kunnen. Om de komende jaren meer mensen op grond van de Participatiewet in aanmerking te laten komen voor sociaal werk kiest de gemeente voor de oprichting van een Sociaal Werkkoepeel. Met de Sociaal Werkkoepeel optimaliseren we de samenwerking. Binnen de gemeente gaat het om het optimaliseren van de overgang van activering, zorg en onderwijs naar sociaal werk. Hiermee creëren we extra kansen op werk (diversiteit van functies) voor mensen met een arbeidsbeperking. Het doel is om te groeien van 4000 sociale werkplekken nu naar 4500 in 2022. Daarnaast wil de gemeente passend duurzaam betaald werk organiseren voor het toenemend aantal medewerkers in Sociaal Werk, vooral voor de Amsterdammers die in aanmerking komen voor beschut werk; bij bedrijven, sociale firma's, maatschappelijke organisaties, gemeente en bij Pantar.

2.11.3 Banenafpraak

In het landelijke sociaal akkoord dat in 2013 is gesloten, is de afspraak gemaakt dat werkgevers in de periode t/m 2026 125.000 extra banen creëren: 100.000 in het bedrijfsleven en 25.000 in de sector overheid. Per 2018 is bij de sector overheid de Quotumwet geactiveerd, omdat de overheid niet op schema ligt voor de realisatie van de banen.

Medio 2017 waren er in de arbeidsmarkt regio Groot-Amsterdam ruim 1.000 nieuwe banen gecreëerd. Daarmee loopt de regio achter op verwachting (net als de overige gemeenten uit de G4). Wel is in het afgelopen jaar een stijgende lijn te zien. Omdat de verschillen tussen de regio's opvallend groot zijn, wordt nu in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onderzoek gedaan naar de achtergrond van deze verschillen.

2.11.4 Armoede: Regeling tegemoetkoming meerkosten (Rtm)

Mensen met een laag inkomen kunnen nu een vergoeding krijgen voor de extra kosten die zij moeten maken voor hun ziekte of beperking of die van de kinderen. De Regeling tegemoetkoming meerkosten (Rtm) bedraagt maximaal € 91,25 per maand (Zie www.amsterdam.nl/werk-inkomen/pak-je-kans/regeling). Medio 2018 stond het totaal aantal actieve deelnemers op 13.882. Burgers weten blijkbaar de weg goed te vinden naar deze voorziening. Dit heeft zeer waarschijnlijk te maken met de invoering van het digitale aanvraagformulier, te vinden op de gemeentelijke website 'Pak-je-kans' en de daarbij behorende beslisboom. Hierdoor kan snel worden bepaald voor welke regeling bij de afdeling Voorzieningen van Werk Participatie en Inkomen (WPI) men in aanmerking kan komen.

2.12 Zorg/Wmo

Veel ouderen en mensen met een beperking maken gebruik van zorg en ondersteuning. Voor veel mensen geldt dat zorg en ondersteuning eerste randvoorwaarden zijn voor het kunnen mee doen in de samenleving.

De Wmo is een belangrijk instrument bij het realiseren van de inclusieve samenleving die het VN-verdrag Handicap beoogt. De gemeente Amsterdam kent veel verschillende voorzieningen en activiteiten. De Wmo biedt maatschappelijke ondersteuning om te zorgen dat Amsterdammers die dat niet uit zichzelf kunnen, ondersteund worden om te kunnen meedoen of om zelfstandig te (blijven) wonen. De gemeente draagt met de Wmo-basisvoorzieningen en -maatwerkvoorzieningen op vele verschillende manieren direct en indirect bij aan inclusie van alle Amsterdammers.

Voor de uitvoering en activiteiten in het kader van het Wmo-beleid verwijzen wij naar de reguliere bestuursrapportages Wmo. In deze voortgangsrapportage toegankelijkheid gaan we in op een aantal specifieke doelgroepen. In paragraaf 2.12 gaan we in op extra inzet van de gemeente voor ouderen, mensen met dementie, mensen met LVB en mensen met psychiatrische of psychosociale aandoeningen (GGZ).

Voor kwetsbare Amsterdammers is een eigen woonplek met zorg op maat de basis voor deelname aan de maatschappij en goed herstel.

Deze doelgroepen kunnen extra kwetsbaar zijn vanwege hun fysieke, cognitieve of psychische beperkingen.

2.12.1 Age Friendly City (Oudervriendelijke stad)

De gemeente Amsterdam is sinds juli 2015 toegetreten tot het WHO netwerk van Age Friendly Cities (AFC). Doel van AFC is de stad levensloopbestendig te maken met het accent op ouderen. Vanaf het moment van toetreding is, conform de werkwijze van de WHO, een aantal stappen doorlopen. Er is veel informatie verzameld door en over ouderen. Daarnaast is geïnventariseerd wat de gemeente Amsterdam al doet voor ouderen. Op basis van al deze informatie is in juli 2017 het actieplan "Age Friendly City Naar een levensloopbestendig Amsterdam" vastgesteld.

Er zijn vier pilotgebieden geselecteerd voor onderzoek en het ontwikkelen van een levensloopbestendige wijk. De pilotgebieden zijn: Indische buurt (Oost), Buitenveldert (Zuid), Bloemenbuurt (Noord) en Kortvoort (Zuidoost). In de pilotgebieden is ruimte voor experiment om samen met (oudere)bewoners te komen tot een levensloopbestendige buurt. In deze gebieden ontwikkelen we met bewoners levensloopbestendige routes en hebben daarnaast oudere bewoners getraind om zelf ook onderzoek te doen (co-research).

Om inzicht te krijgen in wat voor ouderen belangrijk is met betrekking tot leefbaarheid, toegankelijkheid en prettig leven, is in 2017 een onderzoek gestart in twee gebieden in samenwerking met de HvA, UvA, VU en VUmc. Ouderen werden hierbij getraind om andere kwetsbare ouderen te interviewen over hoe zij vinden dat Amsterdamse buurten er voor staan en welke verbeteringen er mogelijk zijn. Eind 2017 verscheen het rapport met bevindingen. Met ouderen en andere stakeholders wordt gezocht naar oplossingen voor de in de rapporten geconstateerde knelpunten.

In drie pilotgebieden worden levensloopbestendige routes ontwikkeld. Op basis van uitgebreide bewonersparticipatie (door middel van schouwen en placegame methodiek) worden de fysieke ingrepen uitgewerkt en uitgevoerd (*Placegamen is een instrument aan de hand waarvan de sterke en zwakke punten van een buurt worden bekeken.*

Ook wordt gekeken welke verbeteringen er op korte en langere termijn gedaan kunnen worden). Als deze ingrepen en werkwijze succesvol blijken, dan is het de ambitie om het hele traject van schouwonderzoek tot en met ontwerp en uitvoering van fysieke ingrepen ook in andere gebieden vorm te geven. Dit geldt natuurlijk vooral in gebieden waar al een herinrichting van de openbare ruimte gepland staat. Het effect van de ingrepen wordt geëvalueerd door de HvA en VUmc.

2.12.2 Dementiezorg

Ook voor mensen met dementie is aandacht in Amsterdam. Dementiezorg is een speerpunt bij diverse netwerken in het kader Wijkzorg in de gebieden. In stadsdeel Zuid is in 2017 een verkennend onderzoek gehouden door de Tao of Care over dementiezorg. In het onderzoek concludeert men dat de medische zorg aan het begin en het einde van het ziekteproces centraal staat, terwijl er in de eerste jaren van het ziekteproces veel behoefte is aan psychosociale ondersteuning. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek start in 2018 in Amsterdam een zogenaamd social trial waarbij uitgewerkt wordt hoe het aanbod beter afgestemd kan worden op de behoeften van mensen met dementie en hun naasten.

2.12.3 Thuis in de wijk (GGZ/MOBW)

Voor kwetsbare Amsterdammers is een eigen woonplek met zorg op maat de basis voor deelname aan de maatschappij en goed herstel. Daarom werken de gemeente Amsterdam, zorgaanbieders en woningcorporaties samen om deze groepen zelfstandig te laten wonen in de wijk. Er is met alle partners en het veld een nieuwe werkwijze uitgewerkt in Tien werkafspraken Thuis in de wijk; passend wonen met zorg op maat. In 2017 is gestart met een uitvoeringsplan om de toegankelijkheid en samenwerking van basisvoorzieningen, MOBW en wijkzorg te vergroten zodat kwetsbare groepen passend in de wijk terecht kunnen voor huisvesting en ondersteuning. In 2018 zullen de opbrengsten en verbeteringen van de samenwerking verder uitgewerkt worden zodat het standaard werkwijzen worden in de hele stad. Denk hierbij aan deskundigheidsbevordering en expertise uitwisseling en samen passend aanbod voor mensen in de wijk opzetten.

2.12.4 Brede aanpak voor Amsterdammers met een licht verstandelijke beperking

De gemeente Amsterdam wil Amsterdam toegankelijker te maken voor mensen die functioneren op het niveau van een licht verstandelijke beperking (LVB). De Amsterdammers waar we het hier specifiek over hebben, zijn vaak kwetsbare mensen die door hun beperking vaak een kleiner snap- en doe vermogen hebben. LVB-ers zijn een grote doelgroep binnen de gemeente.

Het blijkt dat in alle risicolijsten van de gemeente Amsterdam (denk aan schulden, armoede, Top 600, detentie, etc.) het percentage van mensen met LVB 50% of hoger is. Daarnaast blijkt uit recent CPB onderzoek dat de zorgvraag van deze groep de afgelopen 13 jaar is verviervoudigd. De complexiteit van de samenleving en het niet-herkennen van de onderliggende problematiek worden hiervoor als oorzaak genoemd. Onderzoek laat zien dat in de GGZ een prevalentie van 40% niet-herkende LVB voorkomt. De gemeente heeft al eerste stappen gezet om de aansluiting bij en de toegankelijkheid en ondersteuning voor mensen met LVB te vergroten.

Er is een brede aanpak opgezet voor de organisatieonderdelen Onderwijs, Jeugd en Zorg (OJZ), Werk, Participatie en Inkomen (WPI), Dienstverlening (DVL), GGD, Openbare Orde en Veiligheid (OOV), Handhaving & Toezicht.

Door aandacht te creëren voor deze groep kwetsbare Amsterdammers die levenslang en levensbreed ondersteuning nodig hebben is er vooruitgang geboekt. Om de ambitie van het college waar te maken, waarin elke Amsterdammer mee mag en kan doen is het van belang dat er voor deze groeiende groep Amsterdammers een verbijzondering plaats vindt op terreinen als onderwijs, werk, dagbesteding, wonen, communicatie, vroegsignalering, preventie, betere doorverwijzing, sluitende keten, enz. Daarom wil het Platform LVB met een "Plan van Aanpak Kwetsbare Amsterdammers 2019-2023" komen, waarin we vanuit bestaande middelen prioritering geven binnen de verschillende beleidsterreinen.

Op basis van het coalitieakkoord de komende periode wordt ingezet op inclusieve, toegankelijke dienstverlening, met aandacht voor kwetsbare Amsterdammers (LVB-ers), zowel digitaal als fysiek en het effectiever helpen van mensen in het Sociaal Domein. Dit zal resulteren in een steeds betere dienstverlening voor alle Amsterdammers.

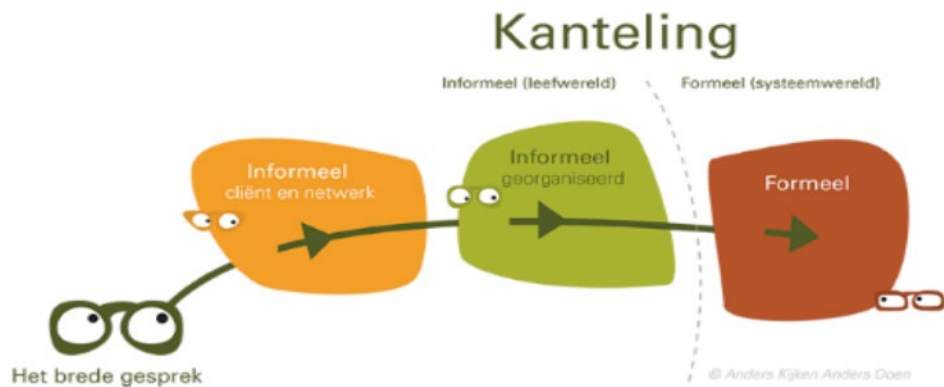
In 2017 is het leerprogramma van medewerkers bij de directie Werk, Participatie en inkomen (WPI) over LVB verder ontwikkeld. Er is een plan opgesteld voor deskundigheidsbevordering voor het erkennen, herkennen en communiceren met klanten die functioneren op het niveau van LVB. Ook in het onderwijs wordt ingezet op trainingen voor omgaan met kinderen met LVB. In 2017 is AllesKidzzz Cool ingezet op scholen voor kinderen met gedragsproblemen en LVB en is er drie keer een zogenaamde Groeitraining gegeven aan ouders van LVB kinderen met gedragsproblemen.

Trainingen en acties op het gebied van Erkennen, signaleren en omgaan met LVB

De training Erkennen, herkennen en communiceren met klanten die functioneren op het niveau van LVB wordt aangeboden aan medewerkers van de gemeente die klantencontact hebben. In 2018 wordt gestart met de instructie van docenten voor het afnemen van de SAF (Schaal Adaptief Functioneren) Valt (Verkorte Adaptief Leervermogen Test). Deze instructie zal (als in een pilot) bij een twintigtal basisscholen getoetst worden. Daarna volgt passende ondersteuning van school en ouder t.b.v. het LVB kind.

Platform voor en door mensen met een licht verstandelijke beperking

Er is ingezet op stadsbrede beschikbaarheid van LVB-ervaringsdeskundigen voor beleidsontwikkeling samen met Cliëntenbelang. Het Platform Licht Verstandelijke Beperking is een Amsterdams platform door en voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB). In het Platform kunnen mensen met een LVB meepraten en hun ervaring delen over onderwerpen die hen aangaan. Het Platform is door Kansplus, Stichting Prisma en Cliëntenbelang Amsterdam in het leven geroepen. Het platform LVB is zeer actief geweest in 2017. Voor 2018 zijn afspraken gemaakt voor de inzet van ervaringsdeskundigen met LVB bij beleidsontwikkeling stedelijk en bij stadsdelen. Ook draaien

De kanteling van Anders Kijken Anders Doen

ervaringsdeskundigen mee in het project Taal voor Allemaal dat later wordt toegelicht.

Anders Kijken Anders Doen

De Anders Kijken Anders Doen (AKAD) methodiek is ingezet in alle wijkzorgnetwerken. De AKAD methodiek is in het afgelopen jaar verdiept en verbreedt. In 2018 wordt in 3 stadsdelen gewerkt aan het scenario waarbij AKAD-teams los van hun eigen organisatie in de wijk opereren.

Beschermd wonen voor mensen met LVB

Cliënten met een licht verstandelijke beperking vielen tussen de wal en het schip van Wlz en Wmo wat betreft beschermd wonen. Na onderzoek en overleg is duidelijk geworden dat de gemeenten de verantwoordelijkheid hebben voor ondersteuning van deze groep. Vanaf 2017 is landelijk € 60 miljoen structureel extra beschikbaar. De gemeente heeft deze groep vanaf de decentralisaties in 2015 opgevangen. Daarbij was sprake van wachtlijsten. In 2017 is de wachtlijst beschermd wonen voor mensen met LVB weggewerkt door de capaciteit bij de aanbieders te vergroten en de uitstroom van cliënten die beschermd wonen te vergroten. Inmiddels is de LVB-doelgroep een integraal onderdeel van Begeleid wonen geworden. Bij verblijf in beschermd wonen zijn de budgetten ontschot en is er naast financiering voor de ouders ook financiering voor eventuele kinderen mogelijk.

Afbeelding van de Vraag app

Vraag-app

In 2017 is begonnen met de ontwikkeling van een VraagApp. Via deze app kunnen mensen met LVB alledaagse vragen stellen. Hiermee wil de gemeente meer hulp en inzicht geven in de complexiteit van het leven. Er is een simpel scherm met de categorieën koken, geld en ov. Daar kan de gebruiker zijn vraag stellen. Vrijwilligers beantwoorden deze vragen. De gemeente Amsterdam gaat in 2018 de VraagApp beschikbaar stellen aan 400 kwetsbare Amsterdammers. Doel van de pilot is om te onderzoeken in hoeverre VraagApp de zelfstandigheid van kwetsbare Amsterdamse burgers, zoals mensen met een lichte verstandelijke beperking, kan verbeteren.

Taal voor allemaal

Het is goed dat er aandacht is voor het uitleggen van brieven en informatie. Nog beter is het om meteen begrijpelijk te communiceren. Amsterdam wil daarom de website en brieven toegankelijk maken voor de LVB-doelgroep. Er is een pilot gestart om een drietal onderwerpen toegankelijk te maken. De onderwerpen zijn gekozen in overleg met de doelgroep. Het uitgangspunt hierbij is de taalmethodiek 'Taal voor Allemaal' (UVA). Dit houdt in dat de kernboodschap op A1 niveau wordt aangeboden. Een mooi voorbeeld van duidelijk communiceren zijn de filmpjes van de gemeente waarin zij uitlegt wat de Wmo is en hoe het werkt (Zie www.amsterdam.nl/zorg-ondersteuning/wmo/filmpjes-wmo).

Taalakkoord

Er zijn ongeveer 150.000 laaggeletterde Amsterdammers. Deze mensen kunnen niet goed lezen, schrijven, rekenen of met computers omgaan. Hierdoor is het moeilijker voor hen om hun financiën op orde te krijgen, door te groeien in hun werk of bijvoorbeeld hun kinderen te begeleiden met huiswerk. Het college wil dat iedere Amsterdammer gelijke kansen krijgt, en zet er daarom op in de laaggeletterdheid terug te dringen. 23 bedrijven en maatschappelijke organisaties ondertekenen op 7 september 2018 het Amsterdams Taalakkoord. Hiermee beloven zij zich in te zetten om laaggeletterdheid onder hun werknemers aan te pakken, en om hun communicatie met klanten begrijpelijker te maken.

2.13 Jeugdzorg

Amsterdam kent vele activiteiten op het gebied van Jeugd. Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet per 1 januari 2015 is de gemeente - naast het preventieve jeugdbeleid - ook verantwoordelijk geworden voor de specialistische jeugdhulp en de jeugdbescherming en jeugd-reclassering.

De missie van Amsterdam is dat kinderen en jongeren veilig en gezond opgroeien, hun talenten ontwikkelen en volwaardig en verantwoordelijk participeren. Amsterdam biedt passende zorg voor jeugd (zo veel mogelijk) in de vertrouwde omgeving van gezin, school en buurt.

Via bestuursrapportages rapporteert het college aan de gemeenteraad uitgebreid over de voortgang in het jeugdstelsel. In de stadsdelen worden laagdrempelige activiteiten uitgevoerd zodat jeugdigen zich kunnen ontwikkelen en gezond en kansrijk opgroeien. In de gebiedsplannen kunt u lezen welke specifieke acties er in de gebieden zijn voor kinderen en jongeren (Zie www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/gebiedsgericht/gebiedsplannen-2018). In deze voortgangsrapportage wordt daarom alleen ingegaan op een paar specifieke onderwerpen.

Kinderen met een licht verstandelijke beperking

Jeugdhulp wil nog beter aansluiten op de ketenaanpak voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB). In 2017 heeft men het aanbod voor ouders met LVB en kinderen in de zorg/Jeugdwet ontschot. In 2018 wil men ook direct aanbod regelen voor kinderen van ouders die in de maatschappelijke opvang terecht komen. De signalering van kinderen met LVB in het basisonderwijs loopt daarom ook in 2018 door.

Specialistische jeugdhulp

Er is een webpagina met een overzicht van alle specialistische hulp aan kinderen: Zie de website <https://www.ikzoekjeugdhulp.nl>.

Specialistische jeugdhulp op het speciaal onderwijs zal vanaf schooljaar 2018-2019 een groot deel van de specialistische hulp op het (voortgezet) speciaal onderwijs beschikbaar zijn als algemene voorziening.

Dit betekent dat de toegang tot hulp makkelijker wordt. Er hoeft geen indicatie (beschikking) meer aangevraagd te worden voor de inzet van jeugdhulp. Vanaf september zijn er vaste jeugdhulpverleners op de scholen. Dit geldt zowel voor de specialistische jeugdhulp als ook ggz.

Ouders hoeven niet meer twee keer hun verhaal te doen, er zijn vaste gezichten en de zorg is direct voorhanden. Ouders behouden hierbij overigens altijd het recht om een andere zorgverlener te kiezen. Deze manier van inzet van specialistische jeugdhulp zal komend schooljaar ook gelden voor het praktijkonderwijs en het speciaal basis onderwijs.

De missie van Amsterdam is dat kinderen en jongeren veilig en gezond opgroeien, hun talenten ontwikkelen en volwaardig en verantwoordelijk participeren.

2.14 Sport

Sportvoorzieningen moeten zowel letterlijk als figuurlijk laagdrempelig zijn voor mensen met diverse beperkingen. In de afgelopen periode zijn hierop de volgende acties ondernomen en resultaten geboekt:

Aanpassingen sportaccommodaties	Zwembaden en sportparken zijn beter toegankelijk gemaakt d.m.v. de aanleg van bruggen, bewegwijzering en zorgvoorzieningen.
Keurmerk schoon/heel/veilig	Het keurmerk is behaald voor 5 sporthallen; de Wethouder Verheij, Van Hogendorphal, Laan van Spartaan, De Weeren en Elzenhagen.
Subsidieregeling meerkosten gehandicaptensport	12 verenigingen ontvangen subsidie voor de extra kosten voor het vervoer naar uitwedstrijden.
Subsidies voor aangepast sporten volwassen en senioren	Voorbeeld zijn VondelGames, Running Blind, Dance for Health & Parkinson en GoldenSports.
Rollatorloop	190 ouderen liepen een afstand van 400 m, 1 km of 2,5 km in het Olympisch Stadion.
De Amsterdamse Pluim	De Amsterdamse Pluim wordt elk jaar uitgereikt aan een sportvereniging of organisatie met aanbod voor mensen met een lichamelijke/verstandelijke beperking.
Diabetes Challenge	In 2017 zijn vier verschillende wandelgroepen gestart. Hiermee zijn eerder inactieve Amsterdammers in beweging gekomen.
Uitleen sporthulpmiddelen Wheels2Sport	Amsterdammers krijgen tijdelijk een passend sporthulpmiddel (o.a. sportrolstoel of prothese) in bruikleen om gedurende 6 maanden de door hun gekozen sport uit te proberen.
De sportbende	Een team van jongeren met en zonder beperking bezoekt sportaanbieders en heeft hen adviezen gegeven voor het verbeteren van de toegankelijkheid.
Aangepast sporten jeugd	Op alle scholen in het speciaal basis en voortgezet speciaal onderwijs worden sportstimuleringstrajecten aangeboden variërend van een jaar tot een dag. Er wordt hierbij nauw samengewerkt met partners zoals de Esther Vergeer Foundation.
Promotie aangepast sporten door centraal Sportpunt	Met het Sportpunt bieden we de stad één centraal aanspreekpunt en verhuurloket voor sportorganisaties en Amsterdammers.
Informatie	Op de website www.unieksporten.nl staat het aanbod in Amsterdam vermeld.

2.14.1 Ambities voor toegankelijk sporten

Voor het aangepast sporten is voor 2018 een doorontwikkelagenda opgesteld. Deze is voornamelijk gebaseerd op de acht thema's (aandachtsgebieden) die uit het Adviesrapport Aangepast Sporten uit 2017 "Normaal als het kan speciaal als het moet" naar voren zijn gekomen, aangevuld met extra aandacht voor kinderen met een handicap in het (speciaal)onderwijs.

De ontwikkelagenda moet invulling moet gaan geven aan een zo breed mogelijk gedragen planmatige aanpak hoe we mensen met een beperking in Amsterdam stimuleren om te gaan bewegen (of te blijven bewegen). Die aanpak zal per ontwikkelthema door verschillende stakeholders, partners en andere betrokken gezamenlijk vorm krijgen.

De doelstellingen zijn onder andere:

- Gemeente en partijen in het veld werken samen rond vraag en aanbod van aangepast sporten.
- Aanvullende (financiële) regelingen die de Amsterdammer met een beperking in staat stellen te gaan sporten of bewegen.
- Sociale, fysieke toegankelijkheid over sporten of bewegen. Bij nieuwbouw is de toegankelijkheid een voorwaarde voor de investering.
- Toegankelijke en heldere communicatie over aangepast sporten
- Topsport en evenementen: Het inzetten van (aangepaste)topsport en evenementen om de Amsterdammer met een handicap te informeren, te inspireren en te stimuleren om te gaan of blijven sporten en bewegen.
- Stimuleren van sporten van kinderen met een beperking in het (speciaal) onderwijs en van 65-plussers.
- Meer en beter (punctueel) vervoer van en naar sportactiviteiten.

Deze plannen zijn opgenomen in het Sportaccommodatieplan 2015-2022 en daarmee tevens opgenomen in de reguliere begroting sport. De fysieke aanpassingen van de zwembaden wordt mede gefinancierd vanuit de extra middelen die de raad beschikbaar heeft gesteld (zie bijlage 1).

2.15 De sociale basis in de wijk (stadsdelen)

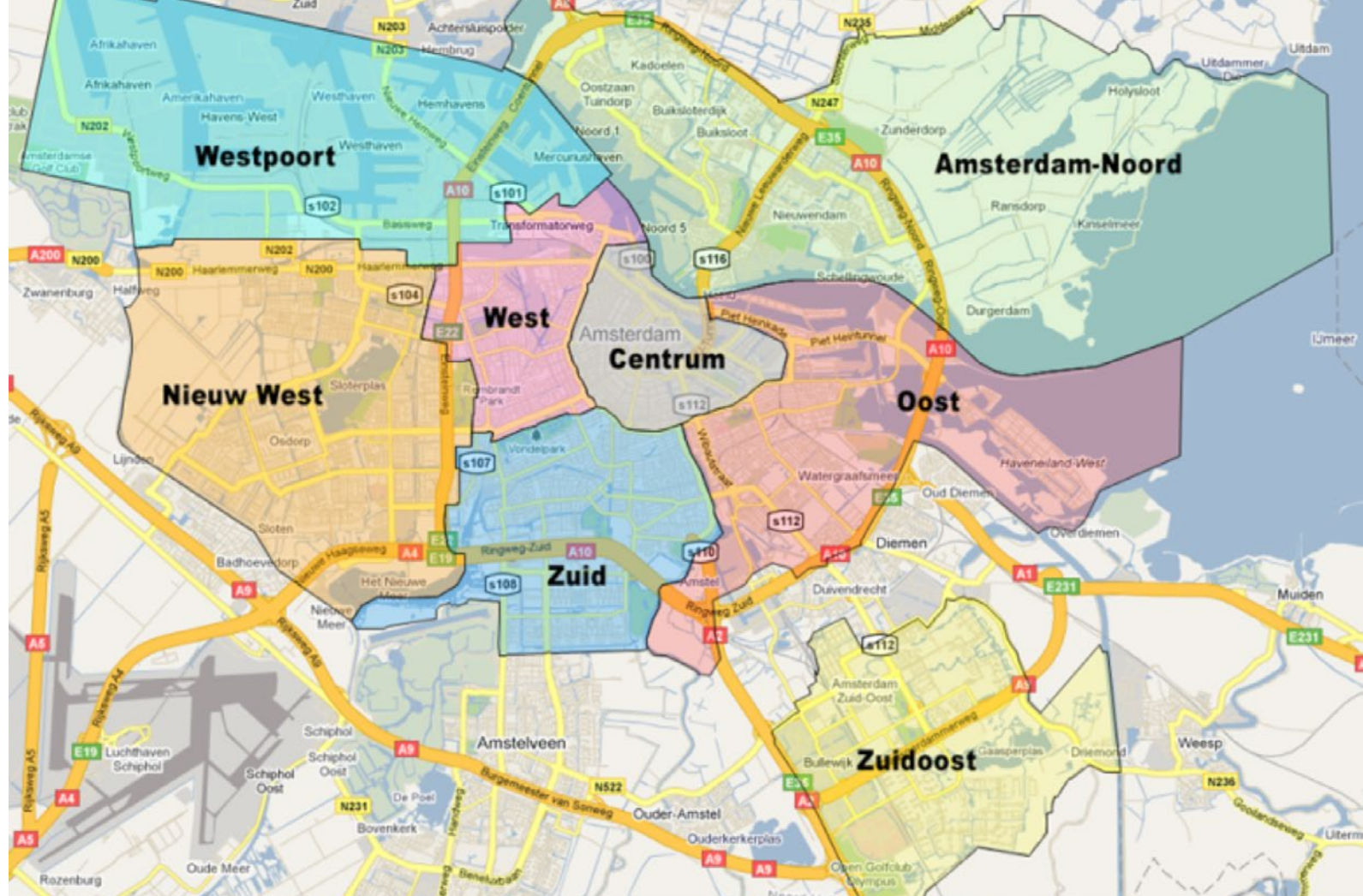
Amsterdam wil een stad zijn waarin iedereen dezelfde kansen heeft, onafhankelijk van de buurt waarin je woont of de school waar je naartoe gaat. Een stad waarin je de vrijheid hebt om zelf vorm te geven aan je toekomst. Waar je deel uitmaakt van een gemeenschap en je geaccepteerd voelt. Waar iedereen mee kan doen, ondanks verschillende achtergronden of beperking.

In een inclusieve stad is een goede toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking nodig. Die toegankelijkheid geldt zowel voor voorzieningen van maatschappelijke ondersteuning, als voor andere diensten en voor fysieke ruimten. Onderdeel van het sociaal domein van de gemeente zijn de voorzieningen in de wijken die een sociale basis vormen. Het Stedelijk kader 2020-2023 "Een stevige sociale basis in Amsterdam" draagt bij aan de bestrijding van eenzaamheid, het stimuleren van inclusiviteit en het bieden van gelijke kansen. Dit kader is in samenwerking met partners, belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen opgesteld en wordt ook formeel in 2018 ter inspraak ingebracht.

De 7 stadsdelen en 22 gebieden hebben een belangrijke rol in het aanbieden van laagdrempelige activiteiten in de wijk. Sociale en fysieke toegankelijkheid van deze activiteiten is een voorwaarde van mensen met een beperking om mee te doen. Want alleen als deze lokale activiteiten sociaal en fysiek toegankelijk zijn kan iedereen die dat wil ook aan deze activiteiten meedoen.

2.15.1 Sociale toegankelijkheid

In de stadsdelen wordt er gewerkt om de Huizen van de Buurt, buurtcentra en andere lokale accommodaties open en toegankelijk te krijgen voor verschillende doelgroepen. Naast fysieke toegankelijkheid is er gewerkt aan sociale toegankelijkheid en inclusie. Voor de ondersteuning en activiteiten in de buurt wordt samengewerkt met zorgorganisaties. Zo wordt er in de stadsdelen gezorgd voor de onderlinge verbinding van diverse bewoners in de buurt, met en zonder beperking. Ook wordt ingezet op het verminderen van eenzaamheid onder mensen met een beperking die anders veel minder actief zouden deelnemen aan de activiteiten.

Kaart van de 7 stadsdelen

In de stadsdelen worden trainingen, voorlichtingen en coaching gegeven aan vrijwilligers, buurtbewoners en professionals die betrokken zijn bij de activiteiten in de buurt. Het doel is mensen met en zonder beperking uit de buurt optimaal te ontvangen en zich welkom te laten voelen.

Er is in de afgelopen periode veel geïnvesteerd in de samenwerking en het vergroten van kennis en deskundigheid in de buurt over buurtbewoners met een GGZ achtergrond of een licht verstandelijke

beperking. Wanneer vrijwilligers uit de buurt goed zijn getraind is het makkelijker om alle bewoners uit de buurt, met en zonder beperkingen, in een huis van de wijk activiteiten aan te bieden of laten uitvoeren. Er zijn veel goede voorbeelden van inzet en acties voor sociaal toegankelijk aanbod in de stadsdelen. Helaas zijn dit er teveel om allemaal apart te vermelden per gebied. Hierna volgen een aantal projecten ter illustratie. In de gebiedsplannen kunt u per gebied meer lezen over welke acties er in de gebieden zijn (Zie www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/gebiedsggericht/gebiedsplannen-2018).

West

Trainingen voor medewerkers en vrijwilligers van buurthuizen om hen te leren om te gaan met de verschillende doelgroepen zodat ook mensen met een beperking zich welkom voelen.

Noord

Extra inzet op het meedoen van mensen met LVB en een GGZ achtergrond in de Huizen van de Wijk.

Oost

Trainingen en voorlichtingen en buurthuizen over en dóór mensen met een beperking

West

Richtlijn voor het organiseren van bijeenkomsten door het stadsdeel in sociaal en fysiek toegankelijke locaties.

Centrum

Subsidieafspraken met welzijnsinstellingen over sociale en fysieke toegankelijkheid. Resultaten: verbouwing Witte Boei en inzet.

Zuidoost

Lotgenotengroepen voor bewoners met een psychische kwetsbaarheid gestart. Sleutelfiguren worden getraind in herkennen en omgaan met psychische kwetsbaarheid

Nieuw West

In de Ru Paree Community organiseert bijeenkomsten voor mensen met LVB en of een lichamelijke beperking. Ook is er de mogelijkheid om werkzaamheden uit te voeren in het kader beheer en onderhoud van het gebouw en men kan actief zijn in het buurt- en theaterrestaurant.

Centrum

Het stadsdeel en het Werkgeversservicepunt (WSP) ondersteunt ondernemers die in het kader van de Participatiewet bewoners met een afstand van de arbeidsmarkt een werkplek bieden.

Zuidoost

informatie over het lokale aanbod via de lokale media om meer mensen over de basisvoorzieningen ter informeren.

Nieuw West

Automaatjes in Nieuw West: buurtbewoners als maatje van kwetsbare bewoners.

Zuid

GGZ in de wijk: GGZ-coaches bieden trainingen aan en coachen vrijwilligers en welzijnswerkers. Zij verbeteren de toegankelijkheid van de van de voorzieningen in de wijkzorg en leiden bewoners met GGZ-problematiek naar deze voorzieningen.

Zuid

LVB in de wijk: Onderdeel van dit project is het toegankelijker maken van de voorzieningen in de Wijk voor mensen met een licht verstandelijke beperking en daarnaast een bijdrage leveren aan het welzijn en de zelfredzaamheid van deze doelgroep.

2.15.2 Fysieke toegankelijkheid in de stadsdelen

Het is belangrijk dat de activiteiten in de buurt goed toegankelijk zijn. De stadsdelen voeren vele acties en projecten uit om de fysieke toegankelijkheid van de sociale accommodaties in de buurt te verbeteren. In paragraaf 2.5 leest u meer over de inzet in de openbare ruimte. Bewoners, (lokale) belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen

worden betrokken bij deze inventarisatie, bij schouwen en bij de ontwikkeling van de plannen. Niet in alle stadsdelen waren er voldoende middelen in de eigen begroting om de fysieke toegankelijkheid van buurtaccommodaties te verbeteren. Daarom zijn door een aantal stadsdelen extra middelen aangevraagd uit het knelpuntenfonds toegankelijkheid (zie het overzicht in bijlage 1).

West

Er is onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van vele locaties. In 2017 is uitvoering gegeven aan het Aanpassingsplan Accommodaties. Het stadsdeel werkt nauw samen met de Wmo Adviesraad West en Onbeperkt West.

Noord

In Noord worden meerdere kleine ingrepen gedaan in de openbare ruimte zoals het plaatsen van bankjes, het verplaatsen van fietsenrekken en brievenbussen.

Oost

In Oost is het hoofdgebouw van Jeugdland met financiering vanuit de extra middelen toegankelijker gemaakt, wordt er vervanging van hellingbaan in de tuin van buurthuis de Meevaart gerealiseerd en vervanging van de lift in Buurtcentrum Oosterpark.

Centrum

Op initiatief van de Ouderen Advies Raad (OAR) heeft een Aanjaagteam de toegankelijkheid onderzocht. Het rapport is te vinden op www.buurtkijken.nl.

Er zijn in 2017 en 2018 vele verbeteringen gerealiseerd op basis van het rapport.

Foto entree Jeugdland

Nieuw West

In 2018 onderzoekt het stadsdeel welke buurten en bewoners met een beperking meer aandacht nodig hebben. Er worden schouwen gehouden van locaties in samenwerking met belangenbehartigers, gebiedsmakelaars en coördinatoren in de gebiedsteams.

Zuid

Stichting Onbeperkt Zuid schouwt gebouwen en de openbare ruimte op toegankelijkheid en geven gevraagd en ongevraagd advies aan stadsdeel Zuid. In 2017 hebben zij verschillende adviezen gegeven.

Zuidoost

Met de Ouderenadviesraad en het Platform Gehandicapten Zuidoost werkt men samen om de toegankelijkheid te verbeteren. Dit gebeurt onder meer via Age Friendly City en met gedeeltelijke financiering vanuit de extra middelen die de raad ter beschikking heeft gesteld.

Het is belangrijk dat de activiteiten in de buurt goed toegankelijk zijn. De stadsdelen voeren vele acties en projecten uit om de fysieke toegankelijkheid van de sociale accommodaties in de buurt te verbeteren.

3. Overzicht afspraken, acties en doelen

Over de planning

Veel inzet en activiteiten binnen de gemeente Amsterdam worden doorlopend uitgevoerd. Een voorbeeld is de advisering in de Centrale verkeerscommissie. Een ander voorbeeld is de toegankelijkheid van

website www.Amsterdam.nl. Sommige ambities en doelen komen uit het coalitieakkoord, of uit eerder vastgesteld meerjaren beleidsplannen of uitvoeringsagenda's van de gemeente. In een aantal gevallen is de exacte planning hiervan nog niet uitwerkt. Waar bekend wordt specifieke jaartal of tijdsperiode benoemd voor de ambities en doelen.

Onderwerp	Afspraken acties en doelen	Uitvoering
Bewustwording en communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Campagne bewustwording start in de week van toegankelijkheid 2018 (vanaf 1 oktober 2018 online) www.amsterdam.nl/iedereendoetmee • 2^e stedelijke bijeenkomst in de week van toegankelijkheid op 3 oktober 2018. 	<ul style="list-style-type: none"> • Coördinatie vanuit Zorg • Zorg, samen met CBA en Pakhuis de Zwijger
Informatie en Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • De dienstverlening van de gemeente aan Amsterdammers wordt sociaal, fysiek en digitaal toegankelijk voor alle Amsterdammers. • De gemeente maakt de website toegankelijk voor iedereen. • In 2018 is gestart om de informatie over toegankelijkheid van gebouwen en andere locaties in Amsterdam te verbeteren en uit te breiden. Het doel is deze informatie in 2019 digitaal beschikbaar te maken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dienstverlening • Communicatiebureau • Cliëntenbelang Amsterdam en gemeente
Openbare Ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • Advisering van Cliëntenbelang Amsterdam in de Centrale Verkeerscommissie en van de Stadsorganoom bij planvorming (continue inzet). • Vanaf 2018 worden 15 toegankelijkheidsschouwen per jaar gehouden nog voor de oplevering van een project in de openbare ruimte. • In 2018 wordt een aantal relatief eenvoudige verbeteringen in de openbare ruimte uitgevoerd met (€ 500.000) uit de extra middelen. • Eind 2018 is er een digitaal platform met de verzamelde kennis en het beleid over toegankelijkheid in de Openbare Ruimte. • Er wordt in 2018 twee extra toegankelijke toiletvoorzieningen geplaatst in het Centrum. • Er wordt in 2018 onderzoek gedaan naar de winkeltoegankelijkheid van twee gebieden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Centrale Verkeerscommissie (CVC), Cliëntenbelang Amsterdam (CBA) en de Stadsorganoom • Verkeer & Openbare Ruimte i.s.m. stadsdelen en CBA • Verkeer & Openbare Ruimte • Economie i.s.m. Verkeer & Openbare Ruimte • Stadsdeel Centrum • Economie i.s.m. traineepool

Onderwerp	Afspraken acties en doelen	Uitvoering
Wonen	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn voorrangregelingen in WoningNet voor ouderen en mensen met een beperking zodat zij eerder een meer geschikte woning vinden. • Afspraak met corporaties dat 90% van de nieuwe sociale huurwoningen aanpasbaar gebouwd wordt. • Ontwikkelen van nieuwe woonzorgconcepten die passen bij de woonvraag van diverse groepen ouderen. • Extra aandacht voor bouw en de verdeling van rolstoelwoningen. Opzet van een pilot voor de verbouw reguliere woningen voor rolstoelgebruikers vanaf 2018. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wonen • Wonen • Programma Ouderenhuisvesting • Wonen, Zorg, Corporaties
Verkeer en vervoer	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente onderneemt in 2018 extra acties om te voorkomen dat fietsen in looproutes gestald worden. • Amsterdam werkt aan het toegankelijker maken van het OV door het geleidelijk aanpassen van de bus- en tramhaltes (continue inzet). • Meer inclusie van mensen met een beperking in het (A)OV. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fietsparkeren en stadsdelen • Programma Doelgroepenvervoer • Programma Doelgroepenvervoer
Gemeentelijke organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente creëert jaarlijks 50 extra (deeltijd) banen voor mensen met een arbeidsbeperking. • In 2018 wordt gewerkt aan het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid van de belangrijkste panden van de gemeente Amsterdam. • Speciale aandacht voor de bejegening van medewerkers en bezoekers met een beperking (continue inzet). • Informatie van de toegankelijkheid van de panden staat duidelijk vermeld voor de medewerkers op intranet. • Er is extra aandacht voor evacuatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Personeel en Organisatie • Facilitair beheer en Vastgoed • Facilitair beheer en communicatie • Facilitair beheer • Facilitair beheer
Beeldvorming en begrip in de samenleving	<p>De gemeente creëert meer bewustwording door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzet van e-learning niet zichtbare beperkingen (verbeterde versie beschikbaar eind 2018). • Voorlichtingsfilmpjes 'ik ben 1 van 6' over licht verstandelijk beperkingen. • Kennis overdagen en samenwerken met professionals in de wijk rond mensen met GGZ-problematiek, LVB etc. (continue inzet). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg in samenwerking met Communicatie, Dienstverlening en Participatie

Onderwerp	Afspraken acties en doelen	Uitvoering
Kunst en Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Inventarisatie van de toegankelijkheid van alle vestigingen van de openbare bibliotheek in Amsterdam (OBA) in 2018 • Inventarisatie van de toegankelijkheid van 16 culturele instellingen in 2018 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunst en Cultuur in samenwerking met de OBA en Cliëntenbelang Amsterdam
Verkiezingen	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente Amsterdam streeft naar toegankelijkheid van alle kieslokalen (continue inzet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Verkiezingen
Sociale zaken en Armoede	<p>De gemeente stimuleert dat mensen met een beperking (blijven) werken door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beschut werk • Sociaal werk • Loonkostensubsidie • Banenafpraak regio Amsterdam • Bij Armoede wordt de regeling tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken en gehandicapten (rtm) actief onder de aandacht gebracht (continue inzet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Werk en participatie • Inkomen
Zorg	<p>De gemeente heeft aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen en opgaven binnen de Wmo (continue inzet):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Age Friendly City • Dementiezorg • Amsterdammers met een licht verstandelijke beperking • Amsterdammers met een GGZ achtergrond of uit de opvang (MOBW) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg in samenwerking met de stadsdelen en de Wijkzorg Allianties
Jeugdzorg en Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Bij Jeugdzorg sluit men goed aan op de ketenaanpak voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB). (continue inzet) • De specialistische hulp op het (voortgezet) speciaal onderwijs is beschikbaar als algemene voorziening, en wordt ook geregeld voor het praktijkonderwijs en het speciaal basis onderwijs vanaf 2018 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeugd in samenwerking met Onderwijs en de jeugdzorgaanbieders en de onderwijsinstellingen

Onderwerp	Afspraken acties en doelen	Uitvoering
Sport	<ul style="list-style-type: none"> • Sportvoorzieningen moeten zowel letterlijk als figuurlijk laagdrempelig zijn voor mensen met diverse beperkingen. Acties en doelen zijn o.a. • Aanvullende (financiële) regelingen voor mensen met een beperking die (gaan) sporten. • Verbeteren toegankelijkheid en bereikbaarheid van sportaccommodaties (veel extra inzet in 2017 en 2018). • Bij nieuwbouw is de toegankelijkheid een voorwaarde voor de investering. (continue inzet). • Communicatie en informatie over het aanbod aangepast sporten (continue inzet). • (Aangepaste) topsport en evenementen om Amsterdammers met een beperking (continue inzet). • Aandacht voor sporten van kinderen met een beperking en van 65-plussers (continue inzet). • Meer en beter (punctueel) vervoer van en naar sportactiviteiten. (experiment in 2018). 	<ul style="list-style-type: none"> • Sport
Basisvoorzieningen in de stadsdelen	<p>Buurtcentra en Huizen van de wijk zijn open en toegankelijk voor iedereen. Voorbeelden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren fysieke toegankelijkheid (continue inzet). • Sociale toegankelijkheid verbeteren, bijvoorbeeld met trainingen en voorlichting voor vrijwilligers (continue inzet). • Ontmoeting en vrijwilligerswerk creëren voor mensen met LVB of uit de GGZ. • Speciaal speelaanbod en netwerken voor (ouders van) kinderen met een beperking. • Buurtmaatjes voor kwetsbare bewoners. • Samenwerken met zorgaanbieders en organisaties met veel expertise. • Informatie geven over het toegankelijk aanbod in de buurt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stadsdeel Centrum • Stadsdeel Noord • Stadsdeel Nieuw West • Stadsdeel Oost • Stadsdeel West • Stadsdeel zuid • Stadsdeel Zuidoost • Veel in samenwerking met lokale belangenbehartigers

Amsterdam wil een stad zijn waarin iedereen dezelfde kansen heeft, onafhankelijk van de buurt waarin je woont of de school waar je naartoe gaat. Een stad waarin je de vrijheid hebt om zelf vorm te geven aan je toekomst.

4. Financiën

Het college hanteert het uitgangspunt dat toegankelijkheid de norm is. Dit betekent ook dat aan toegankelijkheid zo veel mogelijk binnen de reguliere budgetten en begroting wordt gewerkt. Daar waar werkzaamheden binnen de reguliere begroting vallen, worden deze bedragen niet in deze rapportage vermeld. De afspraak is dat als zich gedurende het jaar knelpunten in de financiering voordoen, de gemeenteraad hierover door de desbetreffende portefeuillehouder wordt geïnformeerd.

Op 22 juli 2017 is in de raad amendement nr. 559.17 van de raadsleden, mevrouw Kaya, Duijndam, Bouchibti, Roosma, de heer Poorter, Boomsma en mevrouw Van Soest, aangenomen inzake een Knelpuntenfonds voor toegankelijkheid voor het oplossen van knelpunten in de stad op het gebied van fysieke en sociale toegang. In het amendement gaat het hierbij in het bijzonder om knelpunten die niet opgepakt zijn of te lang zijn blijven liggen door gebrek aan budget of doordat zij op een lange termijnplanning staan. Bij besteding staat het uitgangspunt voorop dat toegankelijkheid in Amsterdam zoveel als mogelijk binnen de reguliere processen en budgetten wordt opgepakt.

Om uitvoering te geven aan het amendement is vanuit de budgetten van de afdeling Zorg Conform amendement nr. 559.17 inzake het instellen van een knelpuntenfonds voor toegankelijkheid is in 2017 € 5 miljoen gedoteerd aan een bestemmingsreserve. Voorwaarde voor financiering uit incidentele middelen is dat de gehonoreerde projecten ook daadwerkelijk in 2017 c.q. 2018 gerealiseerd zijn. Deze projecten zijn gefinancierd met incidentele middelen uit de onttrekking van het knelpuntenfonds toegankelijkheid.

In verschillende rondes zijn oproepen binnen de gemeentelijke organisatie verspreid om voorstellen in te dienen bij de afdeling Zorg. De wethouder Zorg wijst als coördinerend wethouder voor toegankelijkheid de projecten toe, na advies van de afdeling Zorg. De afdeling Zorg zorgt voor afstemming met Cliëntenbelang Amsterdam en de stads-ergonoom.

Er zijn in totaal 149 projecten ingediend voor een totaalbedrag van € 14.109.167. Hiervan is topt en met november 2018 voor € 4.999.260 toegekend aan 59 projecten. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de toekenningen. Bij de uitvoering van het amendement is rekening gehouden met de uitvoering van de eerder aangenomen motie 369.17 inzake toegankelijke sportfaciliteiten voor mensen met een beperking (*Op 10 mei 2017 is motie nr. 369.17 van mevrouw Kaya en de heer Hammelburg aangenomen inzake toegankelijke sportfaciliteiten voor mensen met een beperking. In deze motie krijgt het college de opdracht van de raad om in lijn met de oplossing voor de zwembaden (zoals in motie nr. 919.16 AGO-bad bij de Voorjaarnota 2016 en motie nr. 1543.16 inzake de Begroting 2017) op zoek te gaan naar mogelijkheden, zodat mensen met een beperking ook bij andere sportfaciliteiten terecht kunnen voor dagbesteding*). De directie Sport en Bos heeft in 2017 een inventarisatie (scan) van de toegankelijkheid gemaakt van een groot aantal locaties. Op basis van deze inventarisatie zijn een groot aantal projecten ingediend om uit te voeren.

Daarnaast zijn uit zeer diverse afdelingen van de gemeente en delen van de stad aanvragen ingediend. Er zijn veel aanvragen ingediend die over de fysieke toegankelijkheid gaan. Bij twijfel over de noodzaak of de technische ontwerpen van projecten in de openbare ruimte en de maatvoering (op het gebied van toegankelijkheid) van de aanpassingen zijn de ingediende ontwerpen voorgelegd aan de stadsergonoom. Alle ingediende projecten zijn besproken de adviseur toegankelijkheid die werkzaam is bij Cliëntenbelang Amsterdam (CBA). De stadsergonoom adviseert met name over de fysieke toegankelijkheidseisen van ontwerpen van projecten in de openbare ruimte.

De stadsergonoom en Cliëntenbelang Amsterdam hebben beiden de wethouder geadviseerd dat aanpassingen in de openbare ruimte in principe bij de herinrichting van de gehele straat moeten worden meegenomen. Het is namelijk niet efficiënt om werkzaamheden in de straat uit te voeren om alleen één knelpunt op het gebied de toegankelijkheid op te lossen. Een aantal aanvragen in de openbare ruimte zijn in afstemming met de stadsergonoom positief beoordeeld.

Denk hierbij aan aanvragen voor relatief eenvoudige ingrepen die toegankelijkheid kunnen bevorderen, zoals bijvoorbeeld het verwijderen van verplaatsen en herzien van fietsparkeren. Projecten die algemeen beleid betreffen of uitvoeringscapaciteit, waarbij toegankelijkheid alleen een (klein) onderdeel vormt van de werkzaamheden, zijn negatief geadviseerd. De wethouder Zorg heeft op basis van de preadvisering de definitieve besluiten genomen over het de toekenningen en afwijzingen van de ingediende aanvragen.

Resultaten van de incidentele extra middelen toegankelijkheid 2017 en 2018

Met de middelen die met het amendement ter beschikking zijn gesteld zeer diverse projecten gehonoreerd, die uit de reguliere middelen niet gefinancierd konden worden. Zo zijn bijvoorbeeld vele (sport)accommodaties toegankelijker gemaakt, zodat meer mensen met een beperking in hun eigen buurt kunnen sporten. Er zijn vele aanpassingen in de openbare ruimte mogelijk gemaakt in de diverse stadsdelen. Denk aan het aanleggen van geleidelijnen en hellingbanen of het plaatsen van toegankelijke bankjes. Hiermee wordt de openbare ruimte met name voor mensen met een visuele of lichamelijke beperking en ouderen toegankelijker.

Er is daarnaast ingezet op het beter herkennen en communiceren met mensen met een lager cognitief vermogen of met psychiatrische of psychosociale problemen. Er zijn daarbij zowel ambtenaren, professionals als buurtbewoners getraind. Hiermee is ingezet op het verbeteren van de sociale toegankelijkheid van de stad.

Daarnaast is ingezet op een stadsbrede bewustwordingscampagne en op het verbeteren en verzamelen van data over de toegankelijkheid van zeer diverse gebouwen en data over het openbaar vervoer (reisinformatie). Een aantal projecten is nog in uitvoering en lopen door tot in 2019.

Extra middelen in het coalitieakkoord 2018-2022

Het college heeft voor de bestuursperiode 2018-2022 in totaal € 3.000.000.- in het coalitieakkoord ter beschikking gesteld voor het verbeteren en stimuleren van de toegankelijkheid. In de begroting 2019 is aangegeven dat de coalitiemiddelen worden overgeheveld naar de beleidsprogramma's aan de hand van een aparte begrotingswijziging in december 2018, wanneer de uitwerking van de plannen is afgerond en de dialoog daarover met de raad is gevoerd. In deze aparte begrotingswijziging stelt het college voor om € 0,7 miljoen van de coalitiemiddelen over te hevelen, zodat in 2019 de verbetering van de toegankelijkheid voortgezet kan worden. In de Voorjaarsnota worden de overige middelen aangevraagd.

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht toegekende projecten sociale en fysieke en digitale toegankelijkheid per 9 juli 2018

Stadsdeel/ directie/afdeling	Onderwerp/project	Toegekend besteding 2017	Toegekend besteding 2018
Sport	Toegankelijkheidsscan uitvoeren bij 14 accommodaties.	€ 11.000	0
Sport	Uitvoeren van maatregelen voortkomend uit de toegankelijkheidsscan.	€ 462.000	0
Sport	Realiseren van sporttoestellen in de openbare ruimte t.b.v. laagdrempelig sporten/ bewegen in de buurt.	€ 132.000	0
Sport	Aanpassing 4 gymzalen ten behoeve van aangepaste sportbeoefening en ter bevordering toegankelijkheid en het dicht bij huis sporten.	€ 220.000	0
Sport	Opstellen van een uniform bewegwijzeringsplan op alle sportparken - ook geschikt voor Wmo-doelgroepen (o.a. blinden/slechtzienden, icoontjes voor mensen die moeite hebben met lezen etc.)	€ 55.000	0
Sport	Verbeteren toegankelijkheid De Mirandabad (opritten, tillift, personenliften, hekwerk, aanpassen miva-toiletten)	€ 132.000	0
Sport	Verbeteren toegankelijkheid Zuiderbad (invalidenopgang)	€ 11.000	0
Sport	Verbeteren toegankelijkheid Noorderparkbad (aanleg luie trap)	€ 11.000	0
Sport	Verbeteren toegankelijkheid Sportparken Noord: bestrating aanpassen, aanleg 14 miva-parkeerplaatsen, hekwerk en hellingshoek verbeteren en herschikking fiets-parkeerplekken.	€ 242.000	0
Sport	Noord Sporthallen: Aanleg miva-toiletten, invalidelift, sportzaal rolstoeltoegankelijk maken en aanleg van miva-parkeerplaatsen in De Weeren en Elzenhagen.	€ 49.500	0
Sport	Verbeteren toegankelijkheid Sportparken Oost: Aanpassen van 11 brugdekken en brugleuningen voor rolstoelgebruikers, verwijderen obstakels in de openbare ruimte en aanpassen bestrating, vervangen hekwerken en plaatsen automatische slagbomen op diverse locaties.	€ 374.000	0
Sport	Oost Sporthallen: Verplaatsing tussendeuren in sporthal Wethouder Verheij zodat rolstoelgebruikers zich gemakkelijk en zelfstandig kunnen verplaatsen.	€ 11.000	0

Stadsdeel/ directie/afdeling	Onderwerp/project	Toegekend besteding 2017	Toegekend besteding 2018
Sport	Verbeteren toegankelijkheid Sportparken Zuid: Toegangswegen sportparken aanpassen t.b.v. rolstoelgebruikers.	€ 49.500	0
Sport	Sporthallen Zuid: Aanbrengen van automatische deurdrangers, egaliseren en drempelvrij maken van vloeren, aanpassingen liftbediening en kleedruimtes (o.a. verlaging kapstokken), plaatsing automatische toegangsdeuren, aanleg miva-toilet, matrixscorebord voor rolstoelbasketballers.	€ 176.000	0
Sport	Verbeteren toegankelijkheid Sportparken West: Aanpassen (drempelvrij maken) entrees Velodrôme en Omloop.	€ 137.500	0
Sport	Sporthallen West: Aanpassing entrees Sporthal Laan van Spartaan en Van Hogendorphal. Realisatie van een miva-toilet, EHBO-kamer in de Van Hogendorphal. Aanpassingen van tribunes en plaatsing van magneetdeuren Van Hogendorphal en sporthal Calvijn.	€ 115.500	0
Sport	Toekennen aanpassingen tribune en verlichting (ten bate van visueel gehandicapten) van de sportaccommodatie van Only Friends.	€ 85.000	0
Werk, Inkomen & Participatie	Trainingsprogramma voor ambtenaren voor het herkennen van en omgaan met mensen met LVB (en andere cognitieve beperkingen), zodat ze deze groep beter van dienst kunnen zijn en door vroegsignalering problemen in de toekomst te kunnen voorkomen. In 2018 wordt een pilot uitgevoerd en geëvalueerd.	0	€ 100.000
Kunst en Cultuur	Toegankelijkheidsbeoordeling van alle 26 locaties panden van de Openbare Bibliotheek Amsterdam. De toegankelijkheid van de panden wordt in kaart gebracht, de informatie wordt gebruikt voor publieksinformatie maar ook om verbeterpunten aan te geven. Uitvoering wordt gedaan door Cliëntenbelang Amsterdam in samenwerking met getrainde ervaringsdeskundigen.	0	€ 14.514
Kunst en Cultuur	Een inventarisatie op toegankelijkheid van 16 panden in Amsterdam waar culturele instellingen gevestigd zijn. Het gaat om gebouwen die een relatie hebben met de Gemeente Amsterdam en een openbare functie hebben. De gegevens zullen ook gebruikt worden t.b.v. publieksinformatie op de website van Cliëntenbelang Amsterdam. Uitvoering wordt gedaan door Cliëntenbelang Amsterdam in samenwerking met getrainde ervaringsdeskundigen.	0	€ 9.257

Stadsdeel/ directie/afdeling	Onderwerp/project	Toegekend besteding 2017	Toegekend besteding 2018
Dienstverlening	De gemeente toetst met dit project de taalmethodiek 'Taal voor allemaal' van de UvA. Hierbij wordt de belangrijkste boodschap van informatie altijd op taalniveau A1 geschreven. In 2018 wordt samen met het LVB-platform van ervaringsdeskundigen een pilot uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten wordt besloten hoe verder te werken aan toegankelijke communicatie van de gemeente na 2018.	0	€ 36.000
Onderwijs	De basisschool de Bron wil een lift laten installeren voor leerlingen met een beperking. Er zijn geen plannen voor ver- of nieuwbouw van de school, dus is er geen mogelijkheid om in de (nabije) toekomst vanuit onderwijshuisvesting een lift te installeren.	0	€ 27.346
Verkeer en vervoer	Experiment reisinformatie binnen het programma Doelgroepenvervoer. Dit experiment onderzoekt welke reis- en toegankelijkheidsinformatie iemand met een mobiliteitsbeperking nodig heeft om in het OV te kunnen reizen. De huidige data biedt reizigers onvoldoende exacte informatie. De uitkomsten kunnen gebruikt worden om App ontwikkelaars en databeheerders van reisinformatie te laten ontsluiten voor mensen met een beperking in het algemeen. De uitvoering wordt gedaan in samenwerking met reizigers met een beperking en met CBA.	0	€ 140.000
Verkeer en vervoer	Weerbaarheidstraining voor reizigers in het OV voor mensen met een beperking die zich kwetsbaar voelen tussen de overige reizigers.	0	€ 8.000
Zorg (coördinatie)	Uitvoeren van een campagne om de bewustwording rond inclusie en toegankelijkheid te verbeteren. De titel is: "Iedereen doet mee n Amsterdam." De gemeenteraad heeft gevraagd om een specifieke campagne in Amsterdam om meer bewustwording te creëren voor de inclusie en toegankelijkheid voor mensen met een beperking.	0	€ 100.000
Zorg (coördinatie)	Toegankelijkheid Data. Een projectplan van Cliëntenbelang Amsterdam (CBA) om de reeds bij CBA beschikbare toegankelijkheidsdata te updaten en als opendata beschikbaar te stellen. Dit plan wordt uitgevoerd in samenwerking met Datalab en ervaringsdeskundigen.	0	€ 63.180
Zorg (coördinatie)	Volgens het implementatieplan van het VN-verdrag handicap moeten alle gemeenten een lokale inclusie agenda opstellen sámen met belangenbehartigers en ervaringsdeskundigen. Voor het uitwerken van de lokale inclusie agenda, samen met Amsterdammers met een beperking en andere betrokken partijen, zijn een aantal externe bijeenkomsten nodig. Daarnaast neemt Amsterdam deel aan bijeenkomsten, werkbezoeken van het koplopersprogramma rond het VN-verdrag van de VNG "Iedereen doet mee."	0	€ 50.000

Stadsdeel/ directie/afdeling	Onderwerp/project	Toegekend besteding 2017	Toegekend besteding 2018
Zorg	Cliëntenbelang Amsterdam (CBA) ondersteunt het Stedelijk Platform LVB, maar de werving, voorbereiding en coaching van en voor deze doelgroep vraagt specifieke en meer intensieve begeleiding dan de reguliere taken van CBA. Daarnaast zijn er aanpassingen op het gebied van materiaal en website. Voor deze meer intensieve coaching en begeleiding van ervaringsdeskundigen met LVB zijn geen reguliere middelen beschikbaar.	0	€ 30.360
Centrum	Het vervangen van ca. 50 banken in de openbare ruimte door banken met leuningens zodat ouderen en mensen met een beperking makkelijker kunnen opstaan.	€ 30.000	€ 30.000
Centrum	Obstakels verwijderen, verplaatsen en herzien fietsparkeren.	€ 20.000	€ 80.000
Centrum	Blindegeleidelijn aanbrengen bij tramhaltes in de Czaar Peterstraat in verband met bezoekers aan locatie van CBA en de Ombudsman Metropoolregio in het INIT gebouw.	€ 4.000	€ 20.000
Centrum	Aanbrengen 'verboden fiets te plaatsen'-tegels bij verzorgingstehuizen en op looproutes om hinder van foutgeparkeerde fietsen tegen te gaan.	0	€ 17.000
Centrum	Ca. 10 extra algemene mindervalidenparkeerplaatsen realiseren. Het aantal mindervalidenparkeerplaatsen wordt als te weinig beschouwd door de gebruikers ervan.	0	€ 25.000
Centrum	Gerichte parkeerplekken aanbrengen bij woonzorgcentrum De Rietvinck. Er is behoefte aan speciale parkeerplekken voor Kiss & Ride, laden- en lossen en voor gehandicapten.	0	€ 15.000
Centrum	Aanbrengen openbare toiletten voor gehandicapten. Veel toiletten in de horeca en bij winkels zijn niet toegankelijk voor mindervaliden. Samen met CBA wordt onderzocht of het beste aparte toiletten voor gehandicapten of juist voor iedereen toegankelijke openbare toiletten (inclusief gehandicapten) geplaatst kunnen worden. Er komt een evaluatie en de bevindingen worden gedeeld met de rest van de stad.	0	€ 500.000
Centrum	Aanpassingen aan de openbare ruimte rond de locaties de Rietvinck en de Flesseman	0	€ 50.000
Centrum	Aanpassen blindegeleidelijnen bij Stopera.	0	€ 10.000
Nieuw West	Aanpassingen aan toilet en keuken van Huis van de Wijk 'De Buurtzaak'	0	€ 17.878

Stadsdeel/ directie/afdeling	Onderwerp/project	Toegekend besteding 2017	Toegekend besteding 2018
Nieuw West	Sociale en fysieke toegankelijkheid van buurthuizen in West verbeteren. Geld is toegekend voor trainingen aan vrijwilligers (buurtbewoners) die buurthuizen in eigen beheer krijgen over omgaan met mensen met een beperking.	0	€ 13.100
Noord	Speeltuinen in Noord geïntegreerd ontwerpen om kinderen samen te kunnen laten spelen.	0	€ 20.000
Noord	Bankjes plaatsen rondom het Twiskehuis voor rustplek voor ouderen en mensen met een beperking	0	€ 1.000
Noord	Extra voetpad aanleggen tussen Noordwal en ingang Voedseltuin IJplein om de bereikbaarheid van de voedseltuin te vergroten.	0	€ 8.000
Noord	Geleidelijnen Bushalte Kamperfoelieweg en Pinksterbloemstraat.		€ 10.000
Noord	Geleidelijnen aanleggen tussen Kamperfoelieweg en Mosveld.		€ 10.000
Noord	Brievenbus verplaatsen op hoek Beemsterstraat/IJdoornlaan want deze hindert mensen met rollators/scootmobielen.	0	€ 2.000
Noord	Fietsnietjes verplaatsen, op de Wingerdweg (tussen Sneeuwbalstraat en Johan van Hasseltweg) want deze hinderen mensen met rollators/scootmobielen.	0	€ 10.000
Noord	Invalideparkeerplaatsen aanleggen op de IJdoornlaan (Dirk van der Broek).	0	€ 10.000
Oost	Het vervangen van de hellingbaan in de Meervaart.		€ 2.500
Oost	Jeugdland: Plaatsen schuifdeuren voor verbetering toegankelijkheid.	€ 30.250	0
Oost	Het vervangen van de te kleine en oude lift in Buurtcentrum Oosterpark.		€ 55.000
Oost	Het vervangen van een trap met een hellingbaan bij een toegang naar het Flevopark.		€ 193.600
West	Sociale en fysieke toegankelijkheid van buurthuizen in West verbeteren. Geld is toegekend voor trainingen aan vrijwilligers (buurtbewoners) die buurthuizen in eigen beheer krijgen over het omgaan met mensen met een beperking.		€ 10.800
West	Plaatsen van een rolstoellift in een buurtcentrum in West.		€ 5.600
Zuid	Sociale en fysieke toegankelijkheid van buurthuizen in Zuid verbeteren. Geld is toegekend voor a) trainingen aan vrijwilligers (buurtbewoners) die buurthuizen in eigen beheer krijgen over het omgaan met mensen met een beperking en b) fysieke verbeteringen toegankelijkheid van het buurthuis zelf.		€ 40.000

Stadsdeel/ directie/afdeling	Onderwerp/project	Toegekend besteding 2017	Toegekend besteding 2018
Zuid	In 2018 in co-creatie met stakeholders, uitwerken van instrumenten die bijdragen aan een verbeterde toegankelijkheid van de openbare ruimte en winkels in de Oude Pijp.	0	€ 10.000
Zuid	Hellingbaan bij Utrechts Brug naar het Martin Luther King Park om een hoogteverschil van 3 meter te overbruggen.	0	€ 65.777
Zuid	Aanpassingen aan de ontmoetingslocatie Menno Simonsz.		€ 30.000
Zuidoost	Aanvraag voor de verbetering van de toegankelijkheid bushaltes in de wijk Kortvoort is een bedrag van € 75.000 nodig in 2017. Hellingbanen in Zuidoost zijn vaak te steil en hebben geen rustpunten. Het gaat om 2 haltes nabij het Henriëtte Roland Holsthuis. Voor 2018 is de heraanleg van drie hellingbanen is voor 2018 toegekend.	€ 75.000	€ 150.000
Zuidoost	Het plein voor het MC Ala Kondre is een ontmoetingsplein waar een speelaanleiding is. Het plein is nu niet goed toegankelijk.	0	€ 75.000
Ruimte & Duurzaamheid stadsergonoom	Bedrag beschikbaar gesteld aan Ruimte en Duurzaamheid (R&D) voor besteding in 2018 voor een stedelijke inventarisatie en oplossing van problemen waarvan de oplossing binnen bereik ligt en niet een hele herinrichting noodzakelijk/ wenselijk is.	0	€ 500.000

Bijlage 2. Tekst van het manifest Manifest 'Voor een inclusief Amsterdam'

Manifest

Clïëntenbelang
AMSTERDAM

'voor een inclusief Amsterdam'

In 2016 ratificeerde Nederland het VN Verdrag inzake de rechten van mensen met een beperking. Dat betekent dat zij net als ieder ander alle mogelijkheden moeten hebben om gewoon mee te doen. Op naar een inclusieve samenleving!

Amsterdammers met een beperking hebben nagedacht over inclusie. Wat dat voor hen betekent en waarmee de gemeente, Amsterdammers, organisaties en bedrijven mee aan de slag zouden moeten gaan.

BEWUSTWORDING EN BEELDVORMING

Gewoon meedoen. Niet je beperking staat centraal, maar wie je bent. We willen dat meer mensen en hebben voor de kracht en het doorzettingsvermogen van mensen met een beperking. Door te laten zien hoe zij omgaan met hun beperking. En te laten zien dat gelijke kansen voor iedereen nog niet vanzelfsprekend is.

INFORMATIE EN COMMUNICATIE

Vrij kunnen beschikken over goede informatie is een eerste vereiste om mee te kunnen doen. Ook als je een licht verstandelijke beperking hebt, doof of blind bent of de computer niet met je handen kunt bedienen. Begrijpelijke informatie, die ook digitaal voor iedereen toegankelijk is. En dus ook kunnen reageren en communiceren.

INCLUSIEVE EVENEMENTEN, CULTUUR EN HORECA

Een dagje Amsterdam, naar een festival, of spontaan een avondje uit in het gezelschap van je eigen keuze. Dat moet vanzelfsprekend worden. Dit vereist met name een goede fysieke toegankelijkheid.

MOBILITEIT EN TOEGANKELIJKHEID

Kunnen gaan en staan waar je wilt, ook als je moeilijk of niet kunt staan, zien of horen. De stad houdt rekening met jouw mobiliteitsbehoefte en toegankelijkheid voor iedereen is de standaard.

EERLIJKE KANSEN OP DE ARBEIDSMARKT

Eerlijke kansen op werk voor iedereen. Een baan die past bij je opleiding, niveau, mogelijkheden en fysieke energie. Werkgevers en opdrachtgevers die flexibel en inventief genoeg zijn om een open werkomgeving voor iedereen mogelijk te maken.

We roepen de gemeente, Amsterdammers, organisaties en bedrijven op om dit manifest te onderschrijven en te omarmen. Dus wat ga jij doen om Amsterdam inclusiever te maken? En wat heb je daarvoor nodig?

Laat het ons weten door een mail te sturen naar info@clientenbelangamsterdam.nl

'INCLUSIE' BETEKENT VOOR MIJ:

- Meedoen zonder na te denken of het wel of niet kan. Aanwezig zijn is niet hetzelfde als participeren.
- Accepteren dat iedereen een beetje anders is.
- Mee kunnen doen binnen je eigen mogelijkheden. Ook als je een niet-zichtbare beperking hebt.
- De middelen krijgen om mee te kunnen doen.

'Waar komt het idee vandaan dat gehandicapten alle tijd van de wereld hebben? Ik heb gewoon mijn werk en een druk sociaal leven.'

'Twee keer gereageerd op een vacature. Eerst met vermelding van mijn beperking, niets gehoord. Na een week nog een keer zonder er iets over te zeggen, en toen werd ik wel uitgenodigd.'

'Ik ga een avondje naar een voorstelling met mijn vriend of vriendin. Niet met mijn begeleider.'

'Ik moet bij elk terrasje vragen of ik er alsjeblieft even langs mag. Moet ik dan een sneeuwschuiver op mijn rolstoel zetten?'

'Het komt nog veel voor dat er over jou heen wordt gesproken met degene die bij je is. Dit is niet alleen in de zorg, maar ook in winkels en theaters.'

'Mindervalide' parkeerplaats? Letterlijk betekent dat 'minderwaardig.'

'Waar kan ik naar de wc? Moeten we als rolstoelers ook gaan wildplassen?'

'Ik loop als ZZP-er opdrachten mis, omdat ik bij potentiële opdrachtgevers letterlijk niet naar binnen kan.'

'Een groot aantal Amsterdammers is laaggeletterd. De communicatie die belangrijk is voor iedereen, bijvoorbeeld van de gemeente, moet toegankelijk en te begrijpen zijn voor iedereen.'

Clïëntenbelang
AMSTERDAM

Amsterdam, oktober 2017

Jacob Bontiusplaats 9 • 1018 LL Amsterdam • T 020 75 25 100 • info@clientenbelangamsterdam.nl • www.clientenbelangamsterdam.nl

© oktober 2017 Clïëntenbelang Amsterdam • ontwerp: D&B grafisch bureau

